

**ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА
СРБИЈЕ**

Број: 20.700- 08.01-135173/1-21

Београд, 26.07.2021.

**ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ
О СПРОВОЂЕЊУ ПРОГРАМА УСКЛАЂЕНОСТИ ЗА
ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ НЕДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА
ЗА 2020. ГОДИНУ**

26. Јул 2021.

1	Увод	1
1.1	Основ за израду извештаја	1
1.2	Оквир и концепт извештаја	2
1.3	Коришћени документи	2
2	Специфичности пословања у 2020. години	3
2.1	Проглашење пандемије изазване вирусом Covid-19	3
2.2	Реорганизација ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд	4
2.2.1	Одлука о реорганизацији ОДС „ЕПС Дистрибуција“	4
2.2.2	Мере спроведене у процесу реорганизације ОДС „ЕПС Дистрибуција“	5
3	Основни подаци о ОДС и вертикално интегрисаном предузећу	6
3.1	Подаци о Оператору дистрибутивног система	6
3.1.1	Подаци о ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд (оснивач ЈП ЕПС Београд)	6
3.1.1	Подаци о Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд (оснивач Влада РС)	7
3.2	Подаци о оснивачу	8
3.2.1	Подаци о ЈП Електропривреда Србије – оснивач до 28.01.2021. године	8
3.2.2	Подаци о Влади Републике Србије – оснивач од 28.01.2021. године	9
3.3	Односи ОДС у вертикално интегрисаном предузећу	9
3.3.1	Односи ОДС и ЈП ЕПС до 28.01.2021. године	10
3.3.2	Односи ОДС и ЈП ЕПС после 28.01.2021. године	11
4	Услови за обављање делатности ОДС	13
4.1	Обављање делатности од општег интереса	13
4.2	Својина на дистрибутивној електроенергетској мрежи	13
4.3	Лиценца за обављање енергетске делатности	13
4.4	Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије	14
4.5	Организациона целина за приговоре и притужбе	14
4.6	Одлуке о ценама услуга	15
4.7	План преузимања мерних уређаја и опреме	15
4.8	Услови за спровођење Програма усклађености	16
5	Раздвајање ОДС	17
5.1	Раздвајање ОДС у вертикално интегрисаном предузећу – до 28.01.2021. године	17
5.1.1	Правно раздвајање	17
5.1.2	Функционално раздвајање	17
5.1.3	Раздвајање рачуноводства	20
5.1.4	Остварено раздвајање ОДС у вертикално интегрисаном предузећу	20
5.2	Раздвајање ОДС као независног друштва – после 28.01.2021. године	20
5.2.1	Функционално раздвајање ОДС као независног друштва	20
5.2.2	Остварено раздвајање ОДС као независног друштва	22
6	Уговорни и финансијски односи ОДС и вертикално интегрисаног предузећа	23
6.1	Уговор о статусној промени издвајање са припајањем	24
6.2	Уговор о пружању услуга (SLA)	25
6.2.1	Анекси Уговора о пружању услуга	26
6.2.2	Проблеми у примени Уговора о пружању услуга (SLA)	27
6.2.3	Предлог мера за превазилажење проблема у примени SLA уговора	27
6.3	Уговор о продаји електричне енергије за надокнаду губитака и сопствену потрошњу	28

6.4	Уговори о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије	30
6.4.1	Анекси уговора о приступу систему за комерцијално снабдевање	31
6.5	Уговори о средствима обезбеђења	31
6.6	Уговори о закупу	32
6.7	Уговор о наменској краткорочној позајмици	33
6.8	Пословно-финансијски односи ОДС и ЈП ЕПС после 28.01.2021. године	34
7	Ограничења за успешно спровођење Програма усклађености	35
7.1	Ограничења за спровођење Програма усклађености до 28.01.2021. године	35
7.1.1	Неусаглашеност оснивачког аката ОДС из 2015. године са важећом регулативом	35
7.1.2	ОДС није поседовао лиценцу за обављање енергетске делатности	36
7.1.3	Уговор о продаји електричне енергије за надокнаду губитака	36
7.1.4	Проблеми при спровођењу Уговора о пружању услуга (SLA)	36
7.2	Ограничења везана за раздвојено деловање ОДС после 28.01.2021. године	37
7.2.1	Уговор о пружању услуга (SLA) везано за ИКТ послове	37
7.2.2	Реализација свих активности из Закључка Владе РС од 17.12.2020. године	37
7.2.3	Уговор о закупу пословног простора ОДС од стране ЈП ЕПС	37
7.3	Оцена потребе за изменом Програма усклађености	38
8	Закључци извештаја за 2020. годину	39
8.1	Испуњеност услова за обављање делатности ОДС у 2020. години	39
8.2	Остварено раздвајање ОДС у 2020. години	40
8.3	Реализовање финансијских односа ОДС и ЈП ЕПС у 2020. години	41
8.4	Ограничења за успешно спровођење Програма усклађености	42
8.5	Закључак извештаја за 2020. годину	42

1 Увод

Израда и објављивање годишњег извештаја о спровођењу Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања је обавеза Оператора дистрибутивног система, који је део вертикално интегрисаног предузећа, проистекла из процеса усклађивања домаћег регулаторног оквира са регулаторним оквиром Европске уније и њеним правним тековинама, као и са потврђеним међународним уговорима чији је потписник Република Србија у циљу повећања нивоа транспарентности, заштите конкуренције и недискриминаторног понашања.

Почетком 2021. године дошло је до промене: оснивача, одлуке о оснивању и пословног имена оператора дистрибутивног система у Србији, **ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд** променила је име у **Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд**. У тексту се раније пословно име користи за опис активности, догађаје и документе који су везани за период пре усвајања новог оснивачког акта.

1.1 Основ за израду извештаја

Обавезу израде извештаја и његове обавезне елементе прописују Закон о енергетици и документи проистекли из захтева појединих одредби Закона који се тичу независности оператора дистрибутивног система и његовог недискриминаторног поступања на тржишту електричне енергије.

– **Закон о енергетици Републике Србије**

Закон о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14 и 95/18 – др. Закон и 40/21), у даљем тексту Закон, у члану 132. дефинише успостављање функције за спречавање дискриминаторног понашања оператора дистрибутивног система који је део вертикално интегрисаног предузећа. Став 7. поменутог члана налаже Лицу одговорном за праћење усклађености оператора дистрибутивног система да је у обавези да припрема годишње извештаје о спровођењу Програма усклађености и доставља их Агенцији за енергетику ради прегледа и давања мишљења. У ставу 9. истог члана набрајају се обавезни елементи и теме које извештај мора да садржи и обради.

Члан 136. став 1. тачка 7) Закона обавезује оператора дистрибутивног система електричне енергије да донесе Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања и сачини годишњи извештај из члана 132.

– **Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања**

На основу члана 136. став 1. тачка 7) Закона, ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд је донео Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања, број: 156010/2-16 од 07.06.2016. године, у даљем тексту Програм усклађености. За донети Програм усклађености ОДС је добио прописану сагласност Савета АЕРС број: 347/2016-Д-03/1 од 10.06.2016. године.

Тачка 29. став 1. Програма усклађености обавезује Лице одговорно за праћење усклађености оператора дистрибутивног система да сачини годишњи извештај о мерама предузетим за остваривање овог програма и да га достави Агенцији за енергетику.

– **Одлука о именовању Лица одговорног за праћење усклађености**

Поред самог именовања Лица задуженог за праћење спровођења Програма усклађености и извештавања у вези са тим, документ дефинише права овог Лица којима му се обезбеђује приступ свим потребним информација и независност у раду. Одлука таксативно и прецизно набраја обавезе Лица одговорног за праћење усклађености, међу којима је и сачињавање годишњег извештаја о спровођењу Програма усклађености.

1.2 Оквир и концепт извештаја

Оквир извештаја представљају захтеви и принципи садржани у Програму усклађености и обавезе које проистичу из Одлуке о именовању Лица одговорног за праћење усклађености, а укључује и захтеве садржане у члановима 131. до 133. Закона о енергетици. Извештај се израђује за посматрани период, односно календарску годину. **Овај извештај ће обухватити и период до краја јануара 2021. године када је дошло до промене: оснивача, одлуке о оснивању и пословног имена оператора дистрибутивног система, чиме и Програм усклађености из 2016. године престаје да буде у актуелан.**

Извештај је конципиран тако да разматра активности и обрађује теме које су битне са аспекта спровођења Програма усклађености. **Лице одговорно за праћење усклађености не оцењује квалитет, успешност или сврсисходност посматраних активности, већ се бави њиховом усклађеношћу са Програмом и законским одредбама које се тичу раздвајања Оператора дистрибутивног система и његовог независног одлучивања и деловања на тржишту електричне енергије у тој функцији.**

Закон у члану 132. став 9. прецизира четири елемента које годишњи извештај треба да садржи:

- Информације о свим комерцијалним и финансијским односима ОДС и Оснивача;
- Информације о ограничењима за успешно спровођење Програма усклађености;
- Предлог мера и препорука у циљу ефикаснијег спровођења Програма усклађености;
- По указаној потреби, предлог измена и допуна Програма усклађености.

1.3 Коришћени документи

Област праћења усклађености рада оператора дистрибутивног система који је део вертикално интегрисаног предузећа није детаљно прецизирана Законом о енергетици, већ је у њему дат оквир уз одређивање неколико већ наведених елемената које извештај треба да садржи.

При изради Годишњег извештаја, као извор информација о начину праћења спровођења Програма усклађености и извештавању у вези са тим, коришћени су следећи документи:

- **Unbundling of Distribution System Operators – Guide and requirements for practical implementation¹**

Смернице и захтеви описани у документу на поједностављен и разумљив начин појашњавају процес раздвајања оператора дистрибутивног система и праћење спровођења програма усклађености. Веома користан део документа је контролна листа за функционално раздвајање.

- **Final Report on Technical assistance to efficiently implement, monitor, and report the functional unbundling of network operators²**

Студија је рађена је у оквиру ECDSO-E платформе Секретаријата Енергетске заједнице уз ангажовање екстерних консултаната. Садржи детаљне смернице за спровођење процеса раздвајања оператора дистрибутивног система, успостављање функције за праћење усклађености, спровођење програма усклађености и извештавање о његовом спровођењу.

- **SRPS ISO 19600 Системи менаџмента за усклађивање - Смернице**

Као српски стандард важи од 27.03.2019. године. Стандард се бави организацијом управљања усклађеношћу на нивоу компаније у општем случају, није везано конкретно за неку делатност, па ни за операторе дистрибутивног система, али пружа драгоцене информације и смернице везане за ову област.

Наведени документи нису коришћени као извор за цитирање, већ су помогли да се извештај уобличи у складу са најбољом праксом везаном за област спровођења Програма усклађености.

¹ <https://www.aers.rs/FILES/MedjunarodniPropisiIsporazumi/2016-01-29%20unbundling%20of%20distribution%20system%20operators.pdf>

² https://energy-community.org/dam/jcr:5deb701c-7147-4696-b922-e87257dcbfea/WB6_TA_EXERGIA_062019.pdf

2 Специфичности пословања у 2020. години

Пословање оператора дистрибутивног система у Србији током 2020. године било је специфично у односу на претходне године, а обележиле су га:

- Пандемија заразне болести COVID-19 и
- Покретање процеса реорганизације ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд.

Наведене ставке су посматрану годину учиниле вероватно јединственом у целокупном постојању дистрибутивне делатности у Србији. Прва, јер је донела многе изазове и тешкоће у раду, као и трагичне губитке међу запосленима и члановима њихових породица. Друга, јер је започела процес који је већ у јануару 2021. довео до стварања првог јединственог и независног оператора дистрибутивног система електричне енергије у Србији

2.1 Проглашење пандемије изазване вирусом Covid-19

Почетком 2020. године дошло је до непредвиђених околности које су довеле до измена у начину рада и деловања ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд током целе године. Појава заразне болести COVID-19 која је почела да се брзо и неконтролисано шири целим светом проузроковала је да се организација живота и рада у целом свету, па и у Србији, у потпуности промени.

Хронолошки се наводе најзначајније одлуке које су имале утицај на организацију посла ОДС у 2020. години:

- Светска здравствена организација је прогласила пандемију заразне болести COVID-19 11. марта 2020. године.
- Директор ОДС је донео Одлуку о организацији рада у ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд током спровођења превентивних активности на сузбијању ширења корона вируса, број 88097/1-20 од 12. марта 2020. године
- Донета је Одлука о проглашењу ванредног стања у Републици Србији, "Сл. гласник РС", број 29 од 15. марта 2020. године.
- Закључак Владе Републике Србије о обустављању рада са странкама путем непосредног контакта, "Сл. гласник РС", број 35 од 18. марта и број 37 од 19. марта 2020 године.
- Донета је Наредба о проглашењу епидемије заразне болести COVID-19, „Сл. гласник РС“, бр. 37 од 19. марта 2020. године.
- Донета је Одлука о укидању ванредног стања у Републици Србији, "Сл. гласник РС", број 65 од 6. маја 2020. године.
- Директор ОДС донео је Одлуку о организацији рада у ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд током спровођења активности на сузбијању ширења заразне болести COVID-19, број 187846/1-20 од 7. јула 2020. године.
- Решења о организовању рада од куће су доношена током трајања ванредног стања, и надаље до краја године у оним општинама у којима је била проглашена ванредна ситуација, док је ванредна ситуација била на снази.

Одлуком Директора ОДС од 12. марта 2020. године, прецизирано је како да се организује процес рада у ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, са циљем да се избегне ширење заразне болести, да се заштите запослени и да корисници дистрибутивног система не буду ускраћени за услуге које ОДС пружа. Предузетим мерама обезбеђено је да ОДС корисницима пружа све услуге водећи рачуна о безбедности како корисника тако и запослених.

У периоду док је ванредно стање било на снази (од 15. марта до 06. маја 2020. године) на снагу су ступиле многе мере, међу којима и оне које су ограничавале право кретања у одређеним временским периодима. Да то неби утицало на функционисање ОДС, са надлежним државним органима су установљени спискови запослених који су могли да се крећу у било које време у сврху обављања својих послова. Исти случај је био и са запосленима у ЈП ЕПС који су били ангажовани

да по Уговору о пружању услуга (SLA) обављају послове за потребе ОДС. Током овог периода највећи број запослених који се бавио административним пословима, или чије активности су биле смањене, био је упућен на рад од куће. Да би рад од куће био сврсисходан обезбеђени су технички услови и инсталиран софтвер за комуникацију (Cisco WebEx, Zoom, MS Teams).

По укидању ванредног стања процес рада у ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд од 8. маја наставио је да се одвија на начин прописан интерним актима. Већи део запослених који је био упућен на рад од куће се вратио у своје канцеларије. Да раде од куће остали су они из ризичних група, као и родитељи чија деца због мера нису могла да иду у вртић, или они који су били у карантину због контаката са зараженим и слично.

Крајем јуна поједини градови и општине у Србији почели да проглашавају ванредну ситуацију на својој територији, а због проблема изазваних ширењем заразне болести COVID-19. Реагујући на то, Директор ОДС донео је Одлуку о организацији рада у ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд током спровођења активности на сузбијању ширења заразне болести COVID-19 (број 187846/1-20 од 07.07.2020. године). Рад од куће организован до почетка маја 2021. године.

2.2 Реорганизација ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд

Током лета 2020. године именована је нова Министарка рударства и енергетике, која је формирала нови састав министарства. Из ове институције је, у оквиру законске надлежности, покренута иницијатива за преиспитивање односа унутар вертикално интегрисаног предузећа које чине ЈП „Електропривреда Србије“ Београд (као оснивач) и ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд (као зависно друштво).

Одабрано је као најбоље решење да Влада Републике Србије преузме оснивачка права над ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд и да се промени пословни модел, тако да се све делатности директно везане за електродистрибутивни систем организују унутар ОДС.

2.2.1 Одлука о реорганизацији ОДС „ЕПС Дистрибуција“

Влада Републике Србије донела је Закључак 05 Број: 023-10578/2020-1 од 17.12.2020. године којим се прихватају:

- Извештај о потреби спровођења активности у циљу усклађивања пословања ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд са Законом о јавним предузећима и Законом о енергетици и
- План за спровођење активности у циљу реорганизације „ЕПС Дистрибуције“ Београд.

Оба прихваћена документа су саставни део Закључка. Као циљ предвиђених активности наводи се следеће:

„Ради обезбеђења независности ОДС у погледу правне форме, организације и одлучивања и потпуног усклађивања са Законом о енергетици, треба донети План за спровођење активности у циљу реорганизације „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, којим ће се јасно дефинисати активности, рокови и носиоци активности. Спровођењем активности из овог Плана, а посебно преносом удела у „ЕПС Дистрибуцију“ са ЈП „Електропривреда Србије“ на Републику Србију, дефинитивно ће се обезбедити независност ОДС, јер виш неће бити део вертикално интегрисаног предузећа. На тај начин био би испуњен и основни услов за добијање лиценце, чиме би се пословање ОДС у потпуности ускладило са Законом о енергетици.“

Мере из Закључка се спроводе по плану и утичу на поступање ОДС као енергетског, економског и правног субјекта. Законске обавезе и одговорности Друштва остају непромењене, али се мењају односи са претходним оснивачем, и у вези са тим приступ активностима у вршењу делатности од општег интереса. Доношењем измена оснивачког акта ОДС од стране Владе Републике Србије као новог оснивача, ОДС је преузео у своју надлежност све аспекте пословања који су до доношења овог акта били у потпуности или делимично у надлежности ЈП ЕПС као претходног оснивача, а на основу: законских одредби, међусобних уговора и пословних одлука ЈП ЕПС.

2.2.2 Мере спроведене у процесу реорганизације ОДС „ЕПС Дистрибуција“

Од тренутка када је донета одлука да је неопходно реорганизовати ОДС „ЕПС Дистрибуција“, у периоду на који се односи овај извештај, предузете су следеће мере:

- 17.12.2020. Донет је Закључак Владе Републике Србије 05 Број: 023-10578/2020-1.
- 21.12.2020. Донета одлука Надзорног одбора ЈП ЕПС којом се врши пренос удела у ОДС „ЕПС Дистрибуција“ са ЈП „Електропривреда Србије“ на Републику Србију (број одлуке: 12.01.635814/7-20)
- 21.12.2020. Донета одлука Надзорног одбора ЈП ЕПС у функцији Скупштине ОДС којом се врши пренос имовине и прелазак запослених из Техничких центара ЈП ЕПС у ОДС (број одлуке: 05.000-08.01-377612/3-20).
- 23.12.2020. Регистровано повећање капитала ОДС у регистру АПР (решењем АПР број БД 96942/2020).
- 29.12.2020. Потписан је Уговор о преносу удела у оператору ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд са ЈП „Електропривреда Србије“ Београд на Републику Србију између министарке рударства и енергетике и в.д. директора ЈП ЕПС (05 Број: 023-02-10913/2020-1).
- 28.01.2021. Донета Одлука и изменама и допунама оснивачког акта оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд од стране Владе Републике Србије (05 Број: 02-387/2021-1). Одлука је објављена у Службеном Гласнику РС бр. 6 од 29.01.2021. године.
- 28.01.2021. Донет је Закључак Владе Републике Србије 24 Број: 119-568/2021 којим се бирају чланови Скупштине Електродистрибуције Србије д.о.о Београд и одређује председник Скупштине друштва.
- 29.01.2021. Утврђен је пречишћен текст Одлуке о оснивању Електродистрибуције Србије д.о.о. Београд (Број: 05.000.-08.01.-29271/1-21).

Доношењем наведеног оснивачког акта привредно друштво је променило пословно име, које сада гласи: **Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд**. Нови оснивачки акт је у потпуности усаглашен са Законом о енергетици и Законом о јавним предузећима.

3 Основни подаци о ОДС и вертикално интегрисаном предузећу

У овом делу су изнете основне информације о Оператору дистрибутивног система и о Оснивачу као привредним, економским и енергетским субјектима, које су потребне да би се сагледали њихови међусобни односи са становишта примене Програма усклађености као и остале законске регулативе која се тиче раздвајања енергетских делатности и независног деловања ОДС на тржишту електричне енергије

3.1 Подаци о Оператору дистрибутивног система

Привредно друштво за дистрибуцију електричне енергије „Електродистрибуција Београд“, д.о.о. Београд је наследник јавног предузећа основаног Одлуком о оснивању јавних предузећа за дистрибуцију електричне енергије коју је донео Привремени Управни одбор Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд (број 42/3-5 од 20.12.1991.), а које је променило правну форму на основу Одлуке о измени те Одлуке (број 5914/9 од 23.11.2005.) и које је Одлуком о изменама и допунама Одлуке о оснивању (број 546/19-12 од 31.01.2012.), извршило усклађивање са Законом о привредним друштвима.

Одлука о оснивању ПД за дистрибуцију електричне енергије „Електродистрибуција Београд“ д.о.о. Београд – Пречишћен текст (број 9110-02-28-15 од 16.01.2015.) важила је до Одлуке о статусној промени припајања донете 25.05.2015. којом су друштву стицаоцу, ПД „Електродистрибуција Београд“, д.о.о. Београд (број 9110-01-466-15 од 25.05.2015.), припојена друштва преносиоци: ПД „Електровојводина“ д.о.о. Нови Сад (број 1.10-5662/1 од 25.05.2015.), ПД „Електросрбија“ д.о.о. Краљево (број 05-10202 од 25.05.2015.), ПД „Југоисток“ д.о.о. Ниш (број 763/22-2 од 25.05.2015.) и ПД „Центар“ д.о.о. Крагујевац (број 1-7942 од 25.05.2015.). Тада је донета Одлука о изменама и допунама одлуке о оснивању Привредног друштва за дистрибуцију електричне енергије „Електродистрибуција Београд“ д.о.о. Београд (број 9110-01-467-15 од 25.05.2015.). Овом одлуком привредном друштву је промењен назив у Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, што је ступило на снагу даном регистрације статусне промене. Уговор о статусној промени је закључен 01.06.2015., уговор су потписали заступници друштва стицаоца и друштва преносиоца. Пре регистрације статусне промене припајања, која се десила 01.07.2015., сачињен је пречишћен текст Одлуке о оснивању Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд (број 9110-02-592-15 од 25.06.2015.).

Приликом доношења Одлуке о статусној промени издвајања са припајањем, којом је предвиђено да део имовине и запослених пређе из Оператора дистрибутивног система у контролно друштво, донета је Одлука о изменама и допунама Одлуке о оснивању Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд – Пречишћен текст (број 08.01.-9000-252638/3-15 од 23.11.2015.). Пре регистрације статусне промене издвајања са припајањем 04.01.2016. сачињен је пречишћен текст Одлуке о оснивању Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд (број 08.01.-9110-308571/1-15 од 09.12.2015.).

На наведене одлуке надлежних органа ЈП Електропривреда Србије, за које је то прописано, Влада Републике Србије је дала одговарајуће сагласности.

3.1.1 Подаци о ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд (оснивач ЈП ЕПС Београд)

Решењем Агенције за привредне Регистре Београд, број БД 57192/2015 од 01.07.2015. године спроведена је промена пословног имена из Привредно друштво за дистрибуцију електричне енергије „Електродистрибуција Београд“ д.о.о. Београд у Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд.

Привредно друштво Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“, д.о.о. Београд је уписано у Регистар привредних субјеката под матичним бројем 07005466.

Пословно име Друштва је: Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“, д.о.о. Београд.

Скраћено пословно име Друштва је: „ЕПС Дистрибуција“, д.о.о. Београд.

Превод пословног имена на енглески језик је: Distribution System Operator „EPS Distribution“, Ltd, Belgrade.

Седиште привредног друштва је: Масарикова 1-3 , Београд-Врачар, ВРАЧАР , 11000 , Србија.

Адреса за пријем електронске поште: ods@epsdistribucija.rs.

Једини члан Друштва са 100% удела је ЈП „Електропривреда Србије“ Београд.

Оснивачки акт: 01.12.2015. године.

Претежна делатност Друштва је енергетска делатност дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом – шифра делатности:

- 35.13 Дистрибуција електричне енергије.

Ова делатност је Законом о енергетици, члан 16. став 3 – сврстана у делатност од општег интереса.

Поред претежне делатности, Друштво је регистровано и за обављање других делатности и то:

- 42.22 Изградња електричних и телекомуникационих водова;
- 43.21 Постављање електричних инсталација;
- 43.29 Остали инсталациони радови у грађевинарству;
- 43.99 Остали непоменути специфични радови;
- 49.41 Друмски превоз терета;
- 55.20 Одмаралишта и слични објекти за краћи боравак;
- 56.29 Остале услуге припремања и послуживања хране;
- 61.10 Кабловске телекомуникације;
- 61.20 Бежичне телекомуникације;
- 61.30 Сателитске телекомуникације;
- 61.90 Остале телекомуникационе делатности;
- 62.01 Рачунарско програмирање;
- 62.03 Управљање рачунарском опремом;
- 63.11 Обрада података, хостинг и сл.;
- 71.12 Инжењерске делатности и техничко саветовање;
- 71.20 Техничко испитивање и анализе.

Ниједна од ових делатности није енергетска делатност у смислу Закона о енергетици.

ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд од 02. октобра 2016. године не поседује лиценцу за обављање енергетске делатности дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом, у смислу Закона о енергетици.

3.1.1 Подаци о Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд (оснивач Влада РС)

Решењем Агенције за привредне Регистре Београд, број БД 7344/2021 од 29.01.2021. године спроведена је промена пословног имена из Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд у Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд.

Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд је уписана у Регистар привредних субјеката под матичним бројем 07005466.

Пословно име Друштва је: Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд.

Превод пословног имена на енглески језик је: Elektrodistribucija Srbije Ltd. Belgrade.

Седиште привредног друштва је: Булевар уметности 12 , Београд-Нови Београд, Нови Београд, 11070 , Србија

Адреса за пријем електронске поште: ods@ods.rs.

Једини члан Друштва са 100% удела је Република Србија.

Оснивачки акт: 28.01.2021. године.

Претежна делатност Друштва је енергетска делатност дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом – шифра делатности:

- 35.13 Дистрибуција електричне енергије.

Ова делатност је Законом о енергетици, члан 16. став 3 – сврстана у делатност од општег интереса.

Поред претежне делатности, Друштво је регистровано и за обављање других делатности и то:

- 33.14 Поправка електричне опреме;
- 42.22 Изградња електричних и телекомуникационих водова;
- 43.21 Постављање електричних инсталација;
- 43.29 Остали инсталациони радови у грађевинарству;
- 43.99 Остали непоменути специфични радови;
- 49.41 Друмски превоз терета;
- 55.20 Одмаралишта и слични објекти за краћи боравак;
- 56.29 Остале услуге припремања и послуживања хране;
- 61.10 Кабловске телекомуникације;
- 61.20 Бежичне телекомуникације;
- 61.30 Сателитске телекомуникације;
- 61.90 Остале телекомуникационе делатности;
- 62.01 Рачунарско програмирање;
- 62.03 Управљање рачунарском опремом;
- 63.11 Обрада података, хостинг и сл.;
- 71.12 Инжењерске делатности и техничко саветовање;
- 71.20 Техничко испитивање и анализе.

Ниједна од ових делатности није енергетска делатност у смислу Закона о енергетици.

Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд поседује једну лиценцу за обављање енергетске делатности, из области електричне енергије, издате од стране Агенције за енергетику Републике Србије:

Број и датум издавања	Енергетска делатност	Број и датум решења	Време важења (год.)
0343/21-ЛЕ-ДСУ од 1/4/2021	Дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом	312-165/2016-Л-I од 1/4/2021	10

Наведена делатност је Законом о енергетици, члан 16. став 3 – сврстана у делатност од општег интереса у складу са посебним законом.

Напомена: Лиценцу за обављање енергетске делатности *Дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом* ОДС је добио после периода који обрађује овај извештај.

3.2 Подаци о оснивачу

У дужем временском периоду, тачније од 1991. године, оснивач и једини власник капитала дистрибутивних компанија у Србији било је Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ Београд, чији оснивач је Република Србија. После тридесет година одлучено је да оснивачка права над једином дистрибутивном компанијом у Србији, са ЈП ЕПС пренесу на Републику Србију.

3.2.1 Подаци о ЈП Електропривреда Србије – оснивач до 28.01.2021. године

Оснивач ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, до 28.01.2020. године, било је Јавно предузеће „Електропривреда Србије“, Београд (Стари Град), Царице Милице 2, матични број 20053658, као

правни следбеник Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд, Царице Милице 2, матични број 07033591 сагласно одредби члана 33. став 1. Одлуке о оснивању Јавног предузећа за производњу, дистрибуцију и трговину електричном енергијом 05 број 023-396/2005-1 („Службени гласник РС“, број 12/05).

Република Србија је оснивач и једини власник капитала Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд.

Претежна делатност ЈП ЕПС јесте – шифра делатности:

- 35.14 Трговина електричном енергијом (у оквиру које је енергетска делатност снабдевање електричном енергијом.

Од осталих делатности ЈП ЕПС, са аспекта праћења Програма усклађености битна је делатност:

- 35.11 Производња електричне енергије.

Обе ове делатности су Законом о енергетици, члан 16. став 2 – сврстане у делатности које се обављају у складу са тржишним принципима.

Јавно предузеће „Електропривреда Србије“, Београд поседује следеће лиценце за обављање енергетских делатности, из области електричне енергије, издате од стране Агенције за енергетику Републике Србије:

Број и датум издавања	Енергетска делатност	Број и датум решења	Време важења (год.)
0171/15-ЛЕ-СН од 23/12/2015	Снабдевање електричном енергијом	312-137/2015-Л-І од 23/12/2015	10
0253/16-ЛЕ-СН од 25/08/2016	Снабдевање електричном енергијом (лиценца за јавно снабдевање до избора гарантованог снабдевача)	312-149/2016-Л-І од 25/08/2016	10
0265/17-ЛЕ-КПР од 10/02/2017	Комбинована производња електричне и топлотне енергије	312-120/2016-Л-І од 10/02/2017	30
0266/17-ЛЕ-ПР од 10/02/2017	Производња електричне енергије	312-119/2016-Л-І од 10/02/2017	30

Све наведене делатности су Законом о енергетици, члан 16. став 2 – сврстане у делатности које се обављају у складу са тржишним принципима.

3.2.2 Подаци о Влади Републике Србије – оснивач од 28.01.2021. године

Оснивач Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд, од 28.01.2020. године, је Влада Републике Србије, Београд, Немањина 11, матични број 07020171.

На основу члана 4. Закона о Влади ("Сл. гласник РС", бр. 55/05, 71/05 - испр., 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 - одлука УС, 72/12, 7/14 - одлука УС, 44/14 и 30/18 - др. закон) Влада заступа Републику Србију као правно лице и при томе врши права и обавезе које Република Србија има као оснивач јавних предузећа, установа и других организација, ако законом није што друго одређено.

Претежна делатност Владе Републике Србије – шифра делатности:

- 84.11 Делатност државних органа.

Влада Републике Србије је оснивач и једини власник капитала ЈП „Електропривреда Србије“ Београд, које се бави енергетским делатностима снабдевање и производња електричне енергије.

3.3 Односи ОДС у вертикално интегрисаном предузећу

Да би примена Програма усклађености могла да се исправно сагледа, потребно је да се утврде међусобни односи оснивача и оператора дистрибутивног система, који су дефинисани различитим

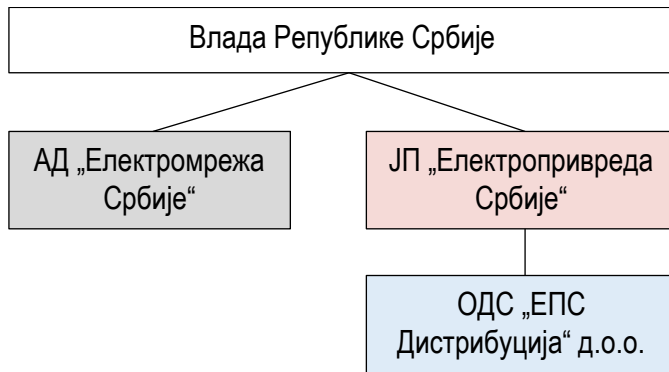
законима (или подзаконским актима), а могу имати утицај на самостално, недискриминаторно и транспарентно поступање оператора дистрибутивног система.

3.3.1 Односи ОДС и ЈП ЕПС до 28.01.2021. године

Спровођење Програма реорганизације Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд, који је прихваћен Закључком Владе Републике Србије 05 Број: 023-15149/2014 од 27.11.2014. године довело је до:

- Оснивања једног оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд (01.07.2015.), у чији састав је ушло свих пет дотадашњих привредних друштава за дистрибуцију електричне енергије.
- Статусне промене издвајања са припајањем којом је 2/3 запослених са имовином и ресурсима за рад (04.01.2016.) издвојено из ОДС и припојено ЈП ЕПС, при чему је међусобна сарадња за обављање послова из домена ОДС уређена уговором о пружању услуга (SLA).

Чињеница да ЈП ЕПС у области електроенергетике обавља делатности у складу са тржишним принципима, док ОДС обавља делатност од општег интереса, учиниле су да је овако успостављени пословни модел довео ОДС и оснивача (ЈП ЕПС) у комплексне односе што се тиче усаглашавања ефикасности, економичности и законитости рада.

АД „Електро mreжа Србије“ Београд се наводи ради илустрације, јер је енергетски субјект чији је оснивач Влада РС, а који је у процесу раздвајања делатности на сличан начин издвојен из ЈП ЕПС као сада ОДС.

Шема приказује све компаније чији је оснивач Влада РС које се баве делатностима везаним за електричну енергију за које је по Закону о енергетици потребна лиценца.

Полазећи од закона који дефинишу односе ЈП ЕПС и ОДС везано за делатности које обављају као и за пословни модел који је одабран за њихову организацију и међусобну повезаност, у табели која следи су истакнуте одреднице које описују улоге и везе ова два енергетска, економска и правна субјекта:

У смислу Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14, 95/18-др. закон и 40/21), члан 2. став 1. тачка 9), ЈП „Електропривреда Србије“ је вертикално интегрисано предузеће, које као оснивач и контролно друштво оператора дистрибутивног система електричне енергије обавља енергетске делатности снабдевање електричном енергијом и производња електричне енергије.

Енергетске делатности, из области електричне енергије, које обавља оснивач - ЈП ЕПС су Законом о енергетици, члан 16. став 2 – сврстане у делатности које се обављају у складу са тржишним принципима. Енергетска делатност коју обавља оператор дистрибутивног система је Законом о енергетици, члан 16. став 3 – сврстана у делатност од општег интереса у складу са посебним законом.

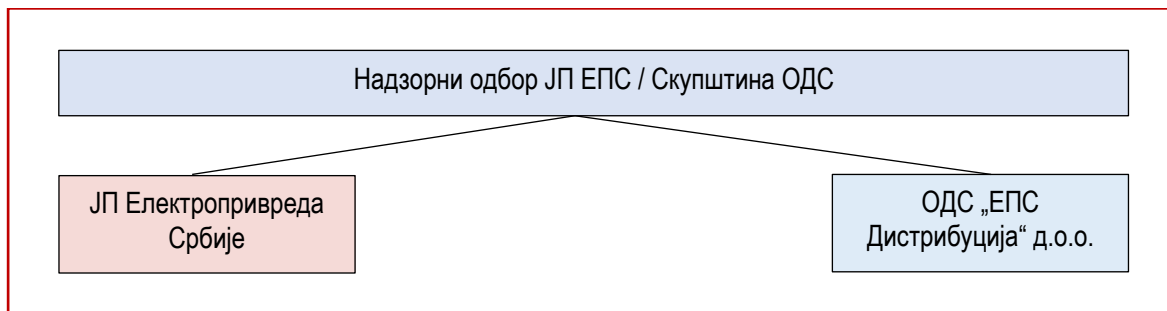
У смислу Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС“, број 36/11, 99/11, 83/14 – др. закон и 05/15), члан 62. став 2., оснивач – ЈП „Електропривреда Србије“ Београд и зависно друштво – ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, сматрају се повезаним лицима.

У смислу Закона о јавним набавкама друштвима („Службени гласник РС“, број 91/19), члан 3. став 1. тачка 4), оснивач – ЈП „Електропривреда Србије“ Београд и зависно друштво – ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд имају статус јавног наручиоца.

У смислу Закона о заштити конкуренције („Службени гласник РС“, број 51/09 и 95/13), члан 5. став 1. и став 2. тачка 1), Оснивач – ЈП „Електропривреда Србије“ Београд и зависно друштво – ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд се сматрају за повезане учеснике на тржишту.

ЗАКОН ЗА ОБЛАСТ:	ЈП ЕПС	ОДС
Јавна предузећа	Оснивач Влада Републике Србије	Оснивач ЈП ЕПС
Енергетика	Вертикално интегрисано предузеће	
	Контролно друштво	Зависно друштво капитала
	Тржишне делатности	Делатност од општег интереса
	Поштовање независности ОДС	Обавеза праћења усклађености
Привредна друштва	Повезана лица	
Буџетски систем	Интерна ревизија успостављена код Оснивача	
	Корисник јавних средстава	Корисник јавних средстава
Јавне набавке	Јавни наручиоц	Јавни наручиоц
Заштита конкуренције	Повезани учесници на тржишту	

ЈП „Електропривреда Србије“, доношењем оснивачког акта за зависно друштво ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд успоставила је такав модел управљања да је Надзорни одбор оснивача истовремено био у функцији Скупштине оператора дистрибутивног система.

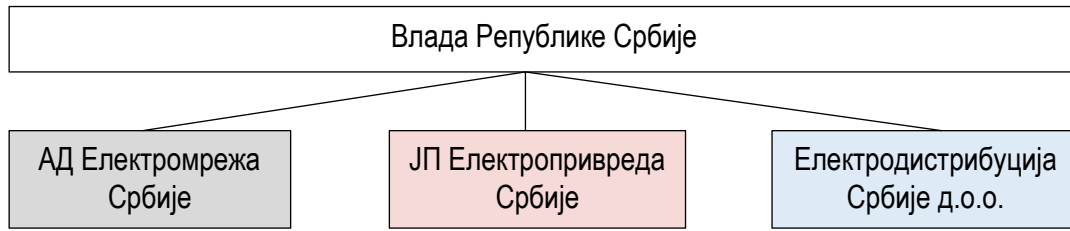
Ово је било у супротности са одредбама Закона о енергетици који се тичу раздвајања и независности оператора дистрибутивног система. Такође је било у супротности и са одредбама Програма усклађености.

3.3.2 Односи ОДС и ЈП ЕПС после 28.01.2021. године

Владе Републике Србије донела је Закључак 05 Број: 023-10578/2020-1 од 17.12.2020. године којим се прихватају:

- Извештај о потреби спровођења активности у циљу усклађивања пословања ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд са Законом о јавним предузећима и Законом о енергетици и
- План за спровођење активности у циљу реорганизације „ЕПС Дистрибуције“ Београд.

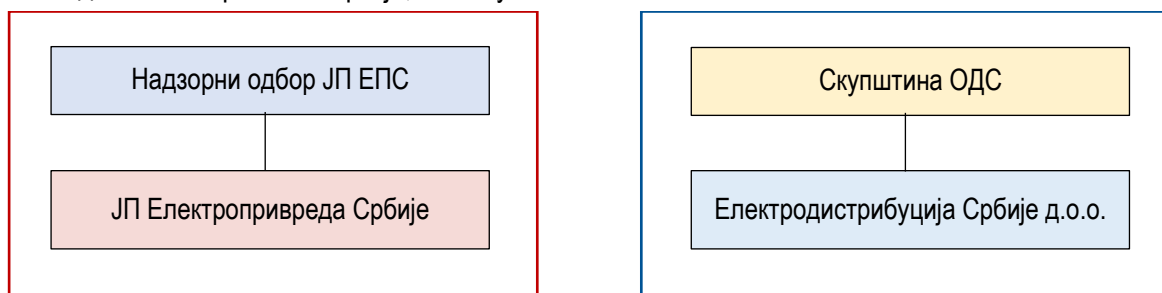
Спровођењем мера усвојених Закључком, ОДС престаје да буде део вертикално интегрисаног предузећа које у свом саставу има енергетске субјекте који се баве делатностима производња и снабдевање електричном енергијом. Као потпуно независан правни, економски и енергетски субјекат ОДС ће морати да у великој мери измени односе са досадашњим оснивачем – ЈП ЕПС, нарочито у области међусобних финансијских односа.

У ситуацији када је Влада Републике Србије оснивач и ЈП ЕПС и ОДС, на основу закона који дефинишу односе везано за делатности које обављају и међусобну повезаност, у табели која следи су истакнуте нове одреднице које описују улоге и везе ова два енергетска, економска и правна субјекта:

ЗАКОН ЗА ОБЛАСТ:	ЈП ЕПС	ОДС
<i>Јавна предузећа</i>	Оснивач Влада Републике Србије	
<i>Енергетика</i>	Енергетски субјекат који се бави тржишним делатностима производња и снабдевање електричном енергијом	Енергетски субјекат који се бави делатношћу од општег интереса дистрибуција електричне енергије и управљање ДСЕЕ
<i>Привредна друштва</i>	Посебан економски субјекат (ЈП)	Посебан економски субјекат (д.о.о.)
<i>Буџетски систем</i>	Успоставља интерну ревизију	Успоставља интерну ревизију
	Корисник јавних средстава	Корисник јавних средстава
<i>Јавне набавке</i>	Јавни наручиоц	Јавни наручиоц
<i>Заштита конкуренције</i>	Учесник на тржишту електричне енергије као произвођач, комерцијални снабдевач, снабдевач за гарантовано и резервно снабдевање	Пружалац услуге дистрибуција ел. ен. и управљање ДСЕЕ за све учеснике на тржишту које имају приступ ДСЕЕ (нема конкуренцију на тржишту, али може негативно утицати на тржиште ел. ен. дискриминаторним поступањем)

Влада Републике Србије доношењем оснивачког акта за привредно друштво Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд успоставила је модел управљања где је Скупштина оператора дистрибутивног система формирана од чланова који нису запослени у компанијама које се баве снабдевањем или производњом електричне енергије, нити су повезани са истим.

Овим је модел управљања оператором дистрибутивног система усаглашен са одредбама Закона о енергетици које се тичу раздвајања и независности овог енергетског субјекта.

4 Услови за обављање делатности ОДС

Оператор дистрибутивног система се оснива ради обављања енергетском делатношћу дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом, која је сврстана у делатност од општег интереса, стога треба да испуни низ услова везаних за примену важеће законске регулативе и начине поступања на тржишту електричне енергије

У овом поглављу описано је стање и изнете су чињенице које су важиле током 2020. године и у периоду до промене оснивача и доношења новог оснивачког акта оператора дистрибутивног система. На крају сваког одељка, где има потребе, додата је напомена за период после промене оснивача и оснивачког акта.

4.1 Обављање делатности од општег интереса

Члан 408. Закона прописује да ће се енергетске делатности из члана 16. став 3. Закона обављати као делатности од општег интереса до усклађивања закона којима се уређује положај јавних предузећа и обављање делатности од општег интереса, у складу са обавезама Републике Србије преузетим потврђеним међународним споразумима. Како ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд тренутно не поседује лиценцу за обављање енергетске делатности због које је основан, законска регулатива доводи у питање обављање ове делатности од стране овог енергетског субјекта.

Влада Републике Србије је Закључком П 05 Број: 00-352/2019 од 23.09.2019. године прихватила Извештај о потреби да Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд настави да обавља делатност од општег интереса дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом, у складу са Законом о енергетици до прибављања лиценце за обављање ове делатности. Извештај је предложило Министарство рударства и енергетике.

Због потребе да се побољша и употпуни текст Закључка од 23.09.2019. године, Влада Републике Србије је Закључком П 05 Број: 00-436/2019 од 07.11.2019. године прихватила *Кориговани Извештај о потреби да Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд настави да обавља делатност од општег интереса дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом*, у складу са Законом о енергетици до прибављања лиценце за обављање ове делатности.

Напомена: Решењем АЕРС број 312-165/2018-Л-И од 01.04.2021. године Електродистрибуцији Србије д.о.о. Београд издата је Лиценца за обављање енергетске делатности дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом. Након овога Електродистрибуција Србије је испунила све законске услове за обављање делатности од општег интереса.

4.2 Својина на дистрибутивној електроенергетској мрежи

Члан 409. став 1. тачка 2) Закона о енергетици налаже да се даном ступања на снагу овог закона успоставља својина зависних привредних друштава Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, оператора дистрибутивног система: ПД „Електродистрибуција – Београд“, ПД „Електровојводина“ Нови Сад, ПД „Центар“ Крагујевац“, ПД „Југоисток“ Ниш и ПД „Електросрбија“ Краљево на дистрибутивној електроенергетској мрежи из члана 128. став 2. Закона, која је на дан ступања на снагу Закона у својини Републике Србије, а коју користе наведена зависна привредна друштва.

Статусном променом од 01.07.2015. дошло је до спајања наведених привредних друштава и оснивања ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, чиме је ово друштво стекло право на упис права својине на непокретностима-објектима електроенергетске мреже из члана 409. став 1. Закона.

4.3 Лиценца за обављање енергетске делатности

На основу члана 130. Закона, Оператор дистрибутивног система одређује се издавањем лиценце, након што испуни услове из чланова 131., 132. и 133. Закона о енергетици и услове за издавање

лиценце, у складу са овим Законом и Правилником о лиценци за обављање енергетске делатности и сертификацији („Службени гласник РС“ број 87/15).

Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд од 02. октобра 2016. године не поседује лиценцу за обављање енергетске делатности дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом, у смислу Закона о енергетици.

Поред правно-формалних, рад без лиценце носи и економске консеквенце, јер се због тога зарачунава акциза приликом фактурисања електричне енергије за надокнаду губитака и сопствену потрошњу, што не би био случај да Оператор дистрибутивног система поседује лиценцу.

Закључак Владе Републике Србије П 05 Број: 00-436/2019 од 07.11.2019. године, наведен у трећем пасусу тачке 4.1. овог извештаја, садржи одредбе које дају простор Оператору дистрибутивног система да се ублаже економске консеквенце које проистичу из чињенице да не поседује лиценцу.

Овим закључком Оператор дистрибутивног система није ослобођен обавезе прибављања лиценце.

Напомена: Решењем АЕРС број 312-165/2018-Л-И од 01.04.2021. године Електродистрибуцији Србије д.о.о. Београд издата је Лиценца за обављање енергетске делатности дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом.

4.4 Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије

Обавеза Оператора дистрибутивног система да донесе правила о раду дистрибутивног система проистиче из члана 136. став 1. тачка 1) Закона о енергетици, док се у члану 139. став 1. дефинише шта се уређује правилима о раду, а у ставу 2. истог члана доношење правила се условљава сагласношћу Агенције за енергетику.

Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд је донео Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије, број: 180303/1-17 од 13.07.2017. Савет Агенције за енергетику је донео одлуку на својој 374. седници, број: 382/2017-Д-01 од 19.07.2017. којом се даје сагласност на достављена Правила о раду.

Директор ОДС је Одлуком број 41867/1-19 од 06.02.2019. године којом се донео Правила о изменама Правила о раду дистрибутивног система. Ова одлука је послата Агенцији за енергетику Републике Србије ради добијања прописане сагласности. Савет АЕРС је на 42. редовној седници од 01.03.2019. године донео одлуку број 382/2017-Д-01/9 којом се даје сагласност на достављена Правила о изменама Правила о раду дистрибутивног система.

4.5 Организациона целина за приговоре и притужбе

У члану 16. тачком 4.1. Правилника о организацији и систематизацији послова радних места у Оператору дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд (број: 269737/1-15 од 30.11.2015.), у оквиру Дирекције за подршку тржишту и смањивање губитака успоставља се Служба за приговоре и притужбе корисника. Процедура за поступање по приговорима корисника, под ознаком ПР-ПОТ-04, усвојена је 31.10.2016. године.

Надзорно одбор ЈП ЕПС у функцији скупштине ОДС је у поступку ванседничног изјашњавања 13.09.2019. године донео одлуку број 285276/4 којом се даје претходна сагласност на Правилник о изменама и допунама Правилника о организацији и систематизацији послова радних места у ОДС. На основу ове одлуке, Директор ОДС је донео наведени Правилник број 285276/6-19 од 25.09.2019. године у којем је Служба за приговоре и притужбе корисника организационо стављена у надлежност Директора ОДС.

Овим је испуњен услов прописан чланом 136. став 1. тачка 39) Закона о енергетици, као и услов из тачке 12. Програма усклађености.

4.6 Одлуке о ценама услуга

Програм усклађености тачком 4. став 2. утврђује да Оператор дистрибутивног система самостално од Оснивача доноси цене услуга које су у његовој надлежности. Овај захтев је спроведен у пракси.

- **Одлука о цени приступа дистрибутивном систему**

Цена приступа систему за дистрибуцију електричне енергије је, чланом 88. став 2. тачка 2) Закона о енергетици одређена као регулисана цена. Оператор дистрибутивног система је дужан да, по усвајању и добијању сагласности од Агенције, одлуку о цени објави у „Службеном гласнику Републике Србије“. Доношење одлуке о цени за приступ дистрибутивном систему од стране Оператора дистрибутивног система, је обавеза дефинисана чланом 136. став 1. тачка 18) Закона о енергетици.

„ЕПС Дистрибуција“ је донела Одлуку о цени приступа систему за дистрибуцију електричне енергије број 69393/1-20 од 14.12.2020. године, која је достављена Агенцији за енергетику ради добијања сагласности. Агенција је Одлуком о давању сагласности на Одлуку о цени приступа систему за дистрибуцију електричне енергије, број 658/2020-Д-02/1 од 24.12.2020. године одобрила усвојене цене и оне се примењују од 01.02.2021. године.

- **Одлука о висини трошкова прикључења на дистрибутивни систем**

Обавеза Оператора дистрибутивног система, да донесе и објави цене прикључења, у складу са Методологијом за одређивање трошкова прикључења на систем за пренос и дистрибуцију електричне енергије, („Сл. гласник РС“, бр. 109/15) коју је прописала Агенција, је предвиђена чланом 136. став 1. тачка 19) Закона о енергетици.

Оператор дистрибутивног система је донео Одлуку о висини трошкова прикључења ОДС на систем за дистрибуцију електричне енергије под бројем 05.000.-08.01.-168618/1-16 од 21.06.2016. године.

- **Одлука о ценама нестандартних услуга**

Доношење акта о ценама нестандартних услуга од стране Оператора дистрибутивног система, на који сагласност даје Агенција, је обавеза прописана чланом 136. став 1. тачка 40) Закона о енергетици.

Одлука о утврђивању цена нестандартних услуга је донета 28.12.2018. године под бројем 386111/1-18. Савет Агенције за енергетику је на 37. седници одржаној 25.01.2019. године дао сагласност, број 7/2019-Д-02/1, на одлуку о ценама нестандартних услуга коју је донео оператор дистрибутивног система, „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд.

4.7 План преузимања мерних уређаја и опреме

Савет Агенције за енергетику Републике Србије је на 95. седници одржаној 29.05.2020. године донео Одлуку број: 120/2020-Д-01/3/ којом се даје сагласности на План преузимања мерних уређаја, мерно разводних ормана, односно прикључних водова, инсталација и опреме у мерно разводном орману и других уређаја у објектима постојећих купаца, односно произвођача на дистрибутивном систему током 2020. године, који је на основу члана 136. став 1. тачка 11 у вези са ставом 2 истог члана Закона о енергетици донео Оператор дистрибутивног система под бројем 129319/1-20 од 14.05.2020. године.

Овим је испуњен захтев из тачке 4. став 2. Програма усклађености.

4.8 Услови за спровођење Програма усклађености

Доношење и спровођење Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања је обавеза Оператора дистрибутивног система који је део вертикално интегрисаног предузећа, какав је био случај „ЕПС Дистрибуције“ у оквиру Јавног предузећа „Електропривреда Србије“. Закон о енергетици у члану 132. поставља оквир и смернице везане за Програм усклађености, његов садржај и спровођење, одређујући улоге Оператора дистрибутивног система и Агенције за енергетику у тој области. Такође се одређује обавеза именовања Лица одговорног за праћење и описују услови за његово именовање, као и дужност израде годишњих извештаја о спровођењу Програма усклађености.

- **Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања**

Оператор дистрибутивног система донео је Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања (број 156010/2-16 од 07.06.2016.) сагласно члану 136. став 1. тачка 7) Закона, на који је добио сагласност Савета Агенције за енергетику Републике Србије, који је на својој 339. седници, одржаној 10.06.2016. године, донео одлуку којом се даје сагласност на достављени Програм усклађености.

- **Лице одговорно за праћење усклађености**

ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд је доставио Агенцији за енергетику Републике Србије на претходну сагласност предлог (број 156010/3-16 од 07.06.2016.) предлог за именовање Лица одговорног за праћење усклађености Оператора дистрибутивног система у складу са чланом 132. став 3. Закона.

Директор ОДС је, у оквиру своје надлежности а по прибављеној сагласности Агенције за енергетику Републике Србије (број 348/2016-Д-03 од 10.06.2016.), одлуком број 156010/8-2016 од 25.07.2016. именовао Андрију Вукашиновића, дипломираног инжењера електротехнике, за Лице одговорно за праћење усклађености Оператора дистрибутивног система у складу са чланом 132. став 2. Закона о енергетици.

- **Независност у раду Лица одговорног за праћење усклађености**

У домену свог рада на праћењу спровођења Програма усклађености Лице одговорно за праћење усклађености је независно и самостално у смислу Закона, како у односу на послодавца тако и у односу на Оснивача, као и у односу на све заинтересоване стране. У погледу радно-правног аспекта, рад Лица одговорног за праћење усклађености је у домену Директора ОДС, при чему му Закон гарантује статус истоветан оном који има синдикални руководиоца.

- **Годишњи извештаји о спровођењу Програма усклађености**

Сагласно члану 136. став 1. тачка 7) Закона, Лице одговорно за праћење усклађености израђује Годишње извештаје о спровођењу Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања, прописане чланом 132. став 7. Закона.

5 Раздвајање ОДС

Закон о енергетици у члану 131. став 1. прописује да оператор дистрибутивног система који је део вертикално интегрисаног предузећа мора бити независан у смислу правне форме, организације и одлучивања од других делатности које нису повезане са делатношћу дистрибуције електричне енергије. Испуњеношћу услова из чланова 131., 132. и 133. Закона, условљава се издавање лиценце оператору дистрибутивног система.

Независност оператора дистрибутивног система не утиче на право матичног вертикално интегрисаног предузећа да спроводи механизме координације којима се осигурава управљачки и финансијски надзор у погледу приноса на ангажована средства и инвестиције оператора дистрибутивног система, као и да одобрава годишњи и финансијски план и поставља или одређује границе задужености.

5.1 Раздвајање ОДС у вертикално интегрисаном предузећу – до 28.01.2021. године

Одлука о оснивању Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд – Пречишћен текст (број 08.01.-9110-308571/1-15 од 09.12.2015.) уређивала је делокруг рада ОДС и улогу оснивача – ЈП ЕПС у управљању зависним привредним друштвом.

5.1.1 Правно раздвајање

Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, који је део вертикално интегрисаног предузећа независан је у смислу правне форме и организације од других делатности које нису повезане са делатношћу дистрибуције електричне енергије, а које се обављају у контролном друштву – Оснивачу – Јавном предузећу „Електропривреда Србије“ Београд

Захтев испуњен.

5.1.2 Функционално раздвајање

Функционално раздвајање Оператора дистрибутивног система представља испуњење скупа захтева проистеклих из одредби чланова 131. и 133. Закона о енергетици, којима се обезбеђује независност у одлучивању и деловању у односу на вертикално интегрисано предузеће и праћење остварене независности. Ови захтеви су везани за раздвојеност и независност управе, опремљеност и оспособљеност за самостално деловање, као и за одвојени идентитет у комуникацији и брендирању.

- **Раздвајање управе**

Закон о енергетици у члану 131 став 3. тачка 1) налаже да лица која су одговорна за управљање Оператором дистрибутивног система не могу учествовати у органима управљања вертикално интегрисаног предузећа, у којима су директно или индиректно одговорна за делатност производње, преноса или снабдевања електричном енергијом.

На основу члана 198. Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС“, број 36/11, 99/11, 83/14 – др. Закон, 05/15, 44/18, 95/18 и 91/19) органи друштва са једнодомним управљањем су: скупштина и директор. Члан 15. Закона о јавним предузећима („Службени гласник РС“, број 15/16) као органе јавног предузећа предвиђа: надзорни одбор и директора. **Како је важећим оснивачким актом одређено да Надзорни одбор Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд обавља и функцију Скупштине Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд – констатује се да овај захтев није испуњен, односно управа ОДС система није раздвојена од управе Оснивача, јер су иста лица одговорна за управљање и Оператором дистрибутивног система и Оснивачем, који се бави делатностима производње и снабдевања електричном енергијом.**

Да би овај захтев био испуњен, потребно је одредбе Оснивачког акта Оператора дистрибутивног система ускладити са одредбама Закона о енергетици, Закона о јавним предузећима и Закона о привредним друштвима узимајући у обзир: економски субјективитет зависног привредног друштва, обавезу да оно делује независно на тржишту електричне енергије и право Оснивача да спроводи механизме координације којима се осигурава управљачки и финансијски надзор у погледу приноса на ангажована средства и инвестиције друштва чији је оснивач.

Захтев није испуњен.

- **Предузимање мера које омогућавају стручно поступање**

Следећи захтев, дефинисан чланом 131. став 3. тачка 2) Закона, се односи на предузимање мера које ће осигурати да лица одговорна за управљање Оператором дистрибутивног система поступају стручно, како би се обезбедила њихова независност у раду. Ово претпоставља предузимање одговарајућих мера како би се осигурало да се професионални интереси лица одговорних за управљање Оператором дистрибутивног система узму у обзир на начин који обезбеђује да они буду способни да делују независно.

Послодавац је поред акта којим се систематизују послови, са представницима синдиката установио „Методологију за вредновање радних места“, која аналитички процењује послове путем система вредновања коефицијентом, што представља једну од метода која се примењује у области организације рада. Циљ је да се на што је могуће правилнији и објективнији начин, утврде полазне вредности за све послове, као и њихови међусобни односи и то према вредности послова, односно тежини, без обзира на то који запослени су на извршавању послова ангажовани. Вредност послова утврђује се применом јединствених критеријума и захтева, који су карактеристични за све послове, без обзира на то да ли се послови на њима обављају претежно умним, или претежно физичким радом. Може се сматрати да је установљен систем вредновања рада који запосленима на поједином радном месту гарантује једнакост и исти третман без обзира у ком делу компаније раде.

Представници пословодства, као и сви запослени су у могућности да присуствују обукама и саветовањима која се у зависности од ситуације и теме, организују унутар компаније или екстерно од стране струковних удружења (техничких, економских, правних, ИКТ и других струка).

Захтев испуњен.

- **Независност у доношењу одлука**

Захтев да Оператор дистрибутивног система доноси одлуке, независно од вертикално интегрисаног предузећа, по питању средстава потребних за погон, одржавање и развој мреже, прописан чланом 131. став 3. тачка 3) Закона, је неодвојив од захтева за раздвајање управе.

Иако менаџмент Оператора дистрибутивног система самостално припрема планове за погон, одржавање и развој мреже, из чега проистиче финансијски план везан за потребна средства, **чињеница да формалну одлуку томе доноси Надзорни одбор Оснивача у функцији Скупштине Оператора дистрибутивног система, условљава да се овај захтев не може сматрати испуњеним.** Решење за ову неусклађеност је у измени оснивачког акта, као што је описано у тачки 4.2.1. овог извештаја.

Захтев није испуњен.

- **Самосталност у текућем пословању**

Да би се сматрао независним, захтев, проистекао из члана 131. став 3. тачка 4) Закона, је да Оператор дистрибутивног система самостално доноси одлуке о текућем пословању, односно одлуке о изградњи или унапређењу дистрибутивне мреже ако су у оквирима одобреног финансијског плана. Формално, на основу претходно наведеног, **овај захтев није испуњен.** Чињеница је да нема назнака да се Оснивач превише директно укључује у одлучивање о текућим активностима

Оператора дистрибутивног система иако постоје случајеви да се то дешава. Свакако је неопходно да се пословање Оператора уреди Одлуком о оснивању која ће уважити све принципе прописане Законом о енергетици.

Захтев није испуњен.

- **Располагање неопходним ресурсима за независно обављање делатности**

Неопходно је да, у циљу независности при доношења одлука из става 3. тачка 3) члана 131. Закона о енергетици, Оператор дистрибутивног система има одговарајуће кадровске, техничке, материјалне и финансијске ресурсе – што је захтев дефинисан у ставу 4. члана 131. Закона.

Оператор дистрибутивног система има организациону структуру која је предвиђена да омогући да организује послове које су му Законом о енергетици поверени и за које је одговоран. Међутим у појединим срединама нема довољно извршилаца да би та структура ефикасно деловала. Статусном променом издвајања са припајањем, од 04.01.2016. године већи део имовине (изузимајући дистрибутивну мрежу) и запослених у оквиру заједничких функција и техничких услуга, који је прешао код Оснивача, на основу уговора о пружању услуга обавља послове који су се раније обављали директно од стране Оператора дистрибутивног система.

Чињеница да је администрирање пословног информационог система Оператора дистрибутивног система у потпуној надлежности Оснивача, захтева да се детаљније анализирају последице ове ситуације по независност у обављању регулисане енергетске делатности.

Може се констатовати да је овај захтев испуњен што се тиче основне делатности, међутим ситуација везана за одржавање и управљање информационим системом се не уклапа у ову констатацију.

Захтев није испуњен.

- **Одвојени идентитет у комуникацији и брендирању**

Закон о енергетици, у члану 133. став 2. захтева да Оператор дистрибутивног система који је део вертикално интегрисаног предузећа у својим комуникацијама и својим пословним именом мора да направи разлику у погледу свог идентитета у односу на енергетски субјект који се бави снабдевањем електричном енергијом у истом вертикално интегрисаном предузећу.

Обавеза која проистиче из члана 5. став 4. важећег оснивачког акта, да Оператор дистрибутивног система у свом меморандуму и другим пословним документима истиче и ознаку Електропривреда Србије чини да се овај захтев не може сматрати испуњеним.

Захтев није испуњен.

- **Забрана међусобног субвенционисања**

Закон о енергетици у члану 133. став 3. захтева да унутар вертикално интегрисаног предузећа није дозвољено међусобно субвенционисање субјеката који се баве различитим енергетским и неенергетским делатностима, ради омогућавања конкуренције и избегавања дискриминације корисника или група корисника система.

Међусобни финансијски и уговорни односи Оснивача и Оператора дистрибутивног система су веома комплексни и испреплетени, веома тешко је утврдити да ли између њих постоји међусобно субвенционисање. На основу расположивих података, прикупљених за потребе овог извештаја, није се могло закључити да постоји међусобно субвенционисања између Оснивача и Оператора дистрибутивног система.

Захтев испуњен.

5.1.3 Раздвајање рачуноводства

„ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд саставља, шаље на ревизију и објављује своје финансијске извештаје у складу са важећом регулативом. У Оператору дистрибутивног система се обавља само једна енергетска делатност па не постоји потреба да се врши раздвајање финансијских извештаја по енергетским делатностима. У финансијским извештајима се поштују међународни рачуноводствени стандарди (IAS) и међународни стандарди финансијског извештавања (IFRS) који се односе на обелодањивање повезаних страна.

Захтев испуњен.

5.1.4 Остварено раздвајање ОДС у вертикално интегрисаном предузећу

У периоду док је ОДС био део вертикално интегрисаног предузећа, са ЈП ЕПС као оснивачем, успешно је остварено правно раздвајање и раздвајање рачуноводства. **Функционално раздвајање није спроведено до краја, а главни разлог томе је садржај оснивачког акта ОДС који није био усклађен са Законом о енергетици и Законом о јавним предузећима.**

Табела илуструје испуњеност појединих захтева везаних за раздвајање ОДС из периода док је био део вертикално интегрисаног предузећа:

Остварено раздвајање ОДС до 28.01.2021. године	
Остварено правно раздвајање	✓
Остварено функционално раздвајање	✗
Раздвајање управе	✗
Предузимање мера које омогућавају стручно поступање	✓
Независност у доношењу одлука	✗
Самосталност у текућем пословању	✗
Располагање неопходним ресурсима за независно обављање делатности	✗
Одвојени идентитет у комуникацији и брендирању	✗
Забрана међусобног субвенционисања	✓
Остварено раздвајање рачуноводства	✓

5.2 Раздвајање ОДС као независног друштва – после 28.01.2021. године

Одлука о оснивању Електродистрибуције Србије д.о.о. Београд – Пречишћен текст (Број: 05.000.-08.01.-29271/1-21 од 29.01.2021.) уређује рад ОДС и улогу оснивача – Републике Србије, коју представља Влада Републике Србије, у управљању зависним привредним друштвом. Овај документ и његова усклађеност са Законом о енергетици је сада основ за оцену успешног раздвајања и независности ОДС.

Захтеви који су и у ранијем периоду били испуњени (правно раздвајање и раздвајање рачуноводства) не разматрају се у овом делу.

5.2.1 Функционално раздвајање ОДС као независног друштва

Функционално раздвајање Оператора дистрибутивног система представља испуњење скупа захтева проистеклих из одредби чланова 131. и 133. Закона о енергетици, којима се обезбеђује независност у одлучивању и деловању у односу на вертикално интегрисано предузеће и праћење остварене независности. Ови захтеви су везани за раздвојеност и независност управе,

опремљеност и оспособљеност за самостално деловање, као и за одвојени идентитет у комуникацији и брендирању.

Захтеви у оквиру функционалног раздвајања који су и у ранијем периоду били испуњени (предузимање мера које омогућавају стручно поступање и забрана међусобног субвенционисања) не разматрају се у овом делу.

- **Раздвајање управе**

Закон о енергетици у члану 131 став 3. тачка 1) налаже да лица која су одговорна за управљање Оператором дистрибутивног система не могу учествовати у органима управљања вертикално интегрисаног предузећа, у којима су директно или индиректно одговорна за делатност производње, преноса или снабдевања електричном енергијом.

Доношењем Закључка Владе Републике Србије 24 Број: 119-568/2021 од 28.01.2021. године којим се бирају чланови Скупштине Електродистрибуције Србије д.о.о Београд и одређује председник Скупштине друштва овај захтев је испуњен.

Захтев испуњен.

- **Независност у доношењу одлука**

Променом оснивача и раздвајањем управе захтев да ОДС одлуке доноси независно од вертикално интегрисаног предузећа, по питању средстава потребних за погон, одржавање и развој мреже, прописан чланом 131. став 3. тачка 3) Закона – је испуњен.

Захтев испуњен.

- **Самосталност у текућем пословању**

Да би се сматрао независним, захтев, проистекао из члана 131. став 3. тачка 4) Закона, је да Оператор дистрибутивног система самостално доноси одлуке о текућем пословању, односно одлуке о изградњи или унапређењу дистрибутивне мреже ако су у оквирима одобреног финансијског плана.

Променом оснивача и раздвајањем управе овај захтев је испуњен.

Захтев испуњен.

- **Располагање неопходним ресурсима за независно обављање делатности**

У циљу независности при доношења одлука из става 3. тачка 3) члана 131. Закона о енергетици неопходно је да ОДС има одговарајуће кадровске, техничке, материјалне и финансијске ресурсе, што је захтев дефинисан у ставу 4. члана 131. Закона.

Влада Републике Србије донела је Закључак 05 Број: 023-10578/2020-1 од 17.12.2020. године којим се, поред осталог, прихвата План за спровођење активности у циљу реорганизације „ЕПС Дистрибуције“ Београд. Тачке 2. и 3. овог плана односе се на доношење и спровођење одлука од стране НО ЈП ЕПС о улагању-повећању капитала (пренос имовине и прелазак запослених Техничког центра из ЈП ЕПС у ОДС).

Према плану активности донета је одлука Надзорног одбора ЈП ЕПС у функцији Скупштине ОДС којом се врши пренос имовине и прелазак запослених из Техничких центара ЈП ЕПС у ОДС (број одлуке: 05.000-08.01-377612/3-20 од 21.12.2020. године). Део одлуке који се односи на прелазак запослених из ЈП ЕПС у ОДС је испуњен. **Други део одлуке о преносу имовине је тек делимично реализован што ствара проблеме у функционисању ОДС.**

На основу наведене одлуке НО ЈП ЕПС до писања овог извештаја реализован је уговор о преносу права својине на око 40% непокретности опредељених Одлуком о повећању капитала, на основу кога ће у катастру бити спроведен пренос права својине са ЈП ЕПС на Електродистрибуција Србије. ОДС није ушао у посед око 60% непокретности, јер се још нису стекли услови за промет

непокретности (недостатак потребне документације у ЈП ЕПС). У тим објектима ОДС није у могућности да управља пословним простором. Неће бити могуће тачно одредити и планирати трошкове за ове објекте (амортизација, одржавање, порез и др.), нити ће бити могуће закључивати уговоре неопходне за одржавање и функционисање ових објеката. Са друге стране ни ЈП ЕПС неће планирати трошкове за ове објекте, што ће угрозити њихово функционисање, а самим тим и нормално одвијање процеса рада ОДС.

Због ранијег пословног модела администрирање дела пословног информационог система ОДС још увек је у надлежности запослених у ЈП ЕПС, што условљава да се детаљније анализирају последице ове ситуације по независност у обављању регулисане енергетске делатности.

Овај захтев је испуњен што се тиче људства и технике, али **везано за располагање потребном имовином и управљање делом информационог система захтев није испуњен.**

Захтев није испуњен.

- **Одвојени идентитет у комуникацији и брендирању**

Закон о енергетици, у члану 133. став 2. захтева да Оператор дистрибутивног система који је део вертикално интегрисаног предузећа у својим комуникацијама и својим пословним именом мора да направи разлику у погледу свог идентитета у односу на енергетски субјект који се бави снабдевањем електричном енергијом у истом вертикално интегрисаном предузећу.

Променом оснивача и променом пословног имена овај захтев је испуњен

Захтев испуњен.

5.2.2 Остварено раздвајање ОДС као независног друштва

Од када ОДС није део вертикално интегрисаног предузећа, са ЈП ЕПС као оснивачем, поред оствареног правног раздвајања и раздвајања рачуноводства, **дошло је до великог помака у остваривању функционалног раздвајања, иако још увек није спроведено до краја.**

Раздвајање управе, независност у доношењу одлука и самосталност у текућем пословању умногоме могу да допринесу да се реши проблем везан за располагање имовином и потпуног раздвајања информационог система

Пренос права својине се може решити на сличан начин као приликом спровођења статусне промене од 04.01.2016. године, када је иста имовина прешла из ОДС у посед ЈП ЕПС.

У табели је приказана испуњеност појединих захтева везаних за раздвајање ОДС од када је независно друштво:

Остварено раздвајање ОДС после 28.01.2021. године	
Остварено правно раздвајање	☒
Остварено функционално раздвајање	☒
Раздвајање управе	☒
Предузимање мера које омогућавају стручно поступање	☒
Независност у доношењу одлука	☒
Самосталност у текућем пословању	☒
Располагање неопходним ресурсима за независно обављање делатности	☐
Одвојени идентитет у комуникацији и брендирању	☒
Забрана међусобног субвенционисања	☒
Остварено раздвајање рачуноводства	☒

6 Уговорни и финансијски односи ОДС и вертикално интегрисаног предузећа

Реализација Програма реорганизације Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд, која је прихваћена Закључком Владе Републике Србије 05 Број: 023-15149/2014 од 27.11.2014., поставила је ОДС и ЈП ЕПС (као оснивача) у комплексан пословни однос што се тиче спровођења одредби Програма усклађености. ЈП ЕПС, као контролно друштво у вертикално интегрисаном предузећу, у више међусобних односа са ОДС, појављује се као извршилац услуга или снабдевач електричном енергијом, док је у другим случајевима корисник услуга зависног друштва, у својству корисника дистрибутивног система електричне енергије.

Са Привредним друштвом „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ Београд је **имало следеће пословно-финансијске односе, који су успостављени на основу корпоративне политике:**

- Оснивач и једини члан привредног друштва,
- Друштво стицаоц у процесу статусне промене издвајања уз припајање,
- Вршилац услуга на основу Уговора о пружању услуга (SLA),
- Закупавац свог пословног простора који користи ОДС,
- Закупац пословног простора који је у власништву ОДС,
- Зајмопримац наменске краткорочне позајмице од стране ОДС.

У својству учесника на тржишту електричне енергије, на основу лиценци за енергетске делатности, „Електропривреда Србије“ Београд, у односу на „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, има следеће улоге:

- Снабдевач електричне енергије за надокнаду губитака и сопствену потрошњу,
- Корисник дистрибутивног система као снабдевач регистрован за комерцијално снабдевање,
- Корисник дистрибутивног система као снабдевач регистрован за гарантовано снабдевање,
- Корисник дистрибутивног система као снабдевач регистрован за резервно снабдевање,
- Корисник дистрибутивног система чији су објекти за производњу електричне енергије из обновљивих извора повезани на дистрибутивни систем електричне енергије,
- Крајњи корисник дистрибутивног система чији су објекти прикључени на исти.

При успостављању међусобних уговорних и финансијских односа ЈП ЕПС је приоритет дао одредбама Закона о јавним набавкама, који јавним наручиоцима оставља могућност да међусобно склапају уговоре без обавезе да се услуге или производи наручују путем јавне набавке. Са друге стране Закон о енергетици, када је ОДС у питању, инсистира на транспарентности, тржишним принципима и смањивању трошкова пословања.

Финансијски извештаји ОДС за 2020. годину, Биланс стања и Биланс успеха, су усклађени са међународним рачуноводственим стандардима и препорукама везаним за обелодањивањем повезаних страна, тако да се из њих може видети у којој мери ЈП ЕПС утиче на приходе и расходе, учествује у капиталу, потраживањима, кредитима и обавезама.

У оквиру члана 132. став 9. Закона налаже се да извештај о спровођењу Програма усклађености садржи и информације о свим комерцијалним и финансијским односима између вертикално интегрисаног предузећа и ОДС. Тако су у наставку побројани и описани уговори и споразуми који су, у години за коју се подноси Извештај, за последицу имали међусобни комерцијални или финансијски однос ОДС и вертикално интегрисаног предузећа.

Финансијски износи трансакција проистеклих из побројаних уговора нису изнети, прво због природе овог Извештаја, чији је акценат на недискриминаторном понашању, затим што је то предмет разматрања других институција и на крају што се већим делом могу подвести под поверљиве и комерцијално осетљиве податке. Сви тражени уговори и финансијски подаци су стављени на располагање Лицу одговорном за праћење усклађености.

До промене оснивача и доношења новог оснивачког акта ОДС, између ЈП ЕПС као оснивача и ОДС као зависног друштва постојали су следећи уговорни односи:

Пословно-финансијски односи између ОДС и ЈП ЕПС до 28.01.2021. године		
УГОВОР	ЈП ЕПС	ОДС
Статусна промена	Друштво стицаоц	Друштво преносилац
SLA уговор	Извршилац услуга	Наручилац услуга
Продаја ел. ен.	Снабдевач	Купац
Пристап систему	Корисник дистрибутивног система	Оператор дистрибутивног система
Орочени депозит	Депонент	Корисник финанс. обезбеђења
Залога	Залогодавац	Заложни поверилац
Закуп ЈП ЕПС - ОДС	Закуподавац	Закупац
Закуп ОДС - ЈП ЕПС	Закупац	Закуподавац
Наменска позајмица	Зајмопримац	Зајмодавац

У овом поглављу описано је стање и изнете чињенице везане за уговорне и финансијске односе ОДС и ЈП ЕПС које су важиле током 2020. године и у периоду до промене оснивача и доношења новог оснивачког акта ОДС. На крају сваког одељка, где има потребе, додата је напомена за период после промене оснивача и оснивачког акта.

6.1 Уговор о статусној промени издвајање са припајањем

Овај уговор је потписан у процесу испуњења циљева постављених Програмом реорганизације Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд и његових зависних друштава, који је прихваћен Закључком Владе Републике Србије 05 Број: 023-15149/2014 од 27.11.2014.

Уговор о статусној промени издвајање са припајањем број 269966/1-15 од 01.12.2015. произвео је дејство 04.01.2016. године, када је 6656 запослених, значајан део имовине (пословни простор, одмаралишта, центри за обуку, део возила, део алата и опреме) и финансијске ефективе, одговарајућих дозвола и одобрења, уговора и обавеза (везаних за наведене запослене, имовину, дозволе и уговоре) прешло из ОДС – друштва преносиоца, у надлежност ЈП ЕПС – друштва стицаоца. Иако има једнократно дејство, овај уговор дугорочно мења односе и начин рада – ствара услове за успостављање потпуно нових односа оснивача и зависног друштва капитала, које се при томе бави регулисаном делатношћу од општег интереса.

<i>Предмет уговарања:</i>	Статусна промена издвајање са припајањем.
<i>Основ постојања уговора:</i>	Пословна одлука оснивача, за коју је добијена сагласност Владе Републике Србије.
<i>Позитивни аспекти:</i>	Тежња да се оптимизују ресурси и смање трошкови.
<i>Негативни аспекти:</i>	Успостављање сложеног пословног модела и односа између ЈП ЕПС и ОДС.

Ефекти овог уговора су поништени закључком Владе РС 05 Број: 023-10578/2020-1 од 17.12.2020. године и одлуком Надзорног одбора ЈП ЕПС у функцији Скупштине ОДС којом се врши пренос имовине и прелазак запослених из Техничких центара ЈП ЕПС у ОДС (број одлуке: 05.000-08.01-377612/3-20 од 21.12.2020. године).

6.2 Уговор о пружању услуга (SLA)

Уговор о пружању услуга (код ОДС број 327545/1-15 од 31.12.2015., а код ЈП ЕПС број 12.01.4699/1-2016 од 08.01.2016.), се надовезује на Уговор о статусној промени јер уређује начин пружања услуга ОДС од стране ЈП ЕПС, код кога је статусном променом прешло око две трећине до тада запослених у ОДС. Закључење и овог уговора се позива на извршење Закључка Владе Републике Србије 05 Број: 023-15149/2014 од 27.11.2014., којим је прихваћен Програм реорганизације Јавног предузећа „Електропривреда Србије“.

Саставни део основног уговора чини седам прилога којима се дефинишу области рада у којима се пружају услуге, спецификација сваке услуге као и обавезе и одговорности за сваку од пружених услуга посебно. Области у којима Оснивач пружа услуге Оператору дистрибутивног система су:

- послови одржавања електроенергетских објеката,
- економско-финансијски и комерцијални послови,
- корпоративни послови,
- брига о корисницима,
- ИКТ услуге,
- услуге односа са јавношћу и
- услуге подршке при планирању енергетских објеката, мреже и инвестиција.

Цена услуга се одређује применом методе цене коштања увећане за уобичајену зараду. Извршилац услуге обрачунава цену услуге на бази стварних трошкова насталих у вези са пружањем услуге и на тај начин формира трошковну основицу која се увећава за адекватну маржу. Маржа је, за сваку област пружања услуга понаособ. Уколико за извршење неке услуге Извршилац ангажује трећа лица, за ту услугу не зарачунава маржу Наручиоцу.

Уговор је закључен на неодређено време. Фактурисање се врши месечно, а Наручилац се обавезао да фактуру плати у року од 15 дана од датума пријема исте.

Став 2. уводне одредбе овог Уговора изражава тврдњу да он „не утиче на независност Наручиоца у обављању делатности дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом у питањима утврђеним законом којим се уређује област енергетике и Актима регулације“.

Програм усклађености у тачки 5. став 4. оставља могућност да ОДС може са оснивачем да склопи уговор ради обављања услуга административне и техничке природе, тако да одредбе уговора испуне следеће услове:

- не сме се угрозити независност у вршењу делатности оператора дистрибутивног система која је утврђена законом,
- не могу бити несагласне са Програмом усклађености у делу који утврђује поверљивост комерцијално осетљивих података и принципе који гарантују равноправност свих корисника дистрибутивног система и учесника на тржишту електричне енергије,
- треба да обезбеде набавку која доводи до нижих трошкова, односно набавку по реалним вредностима, као и такав положај оператора дистрибутивног система који не ствара непотребну зависност од оснивача,
- треба да обезбеде да лица која преко оснивача буду ангажована на извршавању послова из уговора, буду ангажована само на тим пословима, односно на други примерен начин, којим се обезбеђује заштита комерцијално осетљивих података ОДС.

И поред најбољих намера приликом склапања уговора о пружању услуга, његова примена често не испуњава претходно наведене услове. За ОДС је отежано планирање трошкова и обима послова када ЈП ЕПС за извршење овог уговора ангажује трећа лица. Главни мотив за одабрани пословни модел оснивача и зависних друштава је био оптимизација ресурса и смањење трошкова. **Примена SLA уговора, међутим, често доводи до повећане администрације, дужег трајања извођења радова и виших трошкова него што је то био случај пре примене пословног модела који је постојање SLA уговора учинио неопходним.**

6.2.1 Анекси Уговора о пружању услуга

Проблеми који су се појављивали у реализацији SLA уговора су условили да се анексима на основни уговор благовремено отклоне или бар смање. До краја периода на који се односи овај Извештај, ОДС и ЈП ЕПС су потписали пет (5) анекса на Уговор о пружању услуга (SLA).

• Анекс 1 Уговора о пружању услуга

Анекс 1 уговора о пружању услуга (код Оператора број 43588/1-18 од 09.02.2018., а код Оснивача број 12.01.62858/1-18 од 01.02.2018.), је потписан да би се отклонили одређене нелогичности и пропусти који су отежавали примену SLA уговора. Уважене су и организационе промене које су се десиле: код Оснивача везано за прелазак Сектора за бригу о корисницима у састав Огранка ЕПС Снабдевање, а код Оператора везано за дефинисање нових радних места (координатор) и односа у управљачкој хијерархији.

Анексом се начин обрачуна трошкова дефинише у самом уговору, а не у сваком прилогу понаособ као што је то био случај раније. Прилози 1. и 4. полазног SLA уговора су спојени у прилог 1. а прилог 4. је брисан. Сви прилози су прерађени, како у складу са поменутиим организационим променама, тако и у циљу отклањања проблема уочених током претходне примене SLA уговора. Списак прилога:

- послови одржавања електроенергетских објеката, мерних места и подршка тржишту
- економско-финансијски и комерцијални послови,
- корпоративни послови,
- ИКТ услуге,
- услуге односа са јавношћу и
- услуге подршке при планирању енергетских објеката, мреже и инвестиција.

Усвојеним анексом SLA уговора отклоњен је у део проблема који се јављао у његовој свакодневној примени. Проблема у примени и даље има, али њихов узрок не лежи у самом уговору, већ у одабраном пословном моделу и успостављеним односима ОДС и Оснивача.

• Анекс 2 Уговора о пружању услуга

Анекс 2 уговора о пружању услуга (код Оператора број 51605/1-19 од 13.02.2019., а код Оснивача број 12.02.79705/1-19 од 11.02.2019.) садржи измену маржи за поједине услуге. Договорено је смањење маржи за услуге: подршка тржишту, корпоративни послови и услугу економско-финансијски и комерцијални послови.

• Анекс 3 Уговора о пружању услуга

Анекс 3 уговора о пружању услуга (код Оператора број 305196/2-19 од 07.10.2019., а код Оснивача број 12.01.79705/5-19 од 25.09.2019.) предвиђа промену начина фактурисања и промену рока за плаћање извршених услуга.

Уместо издавање једне, збирне фактуре, овим анексом је договорено да Извршилац (Оснивач) испоставља осам фактура, појединачно за сваку од услуга које су предмет SLA уговора:

- 1) Услуга одржавања ЕЕО,
- 2) Услуга одржавања мерних места,
- 3) Услуга подршке тржишту,
- 4) Услуга економско-финансијских и комерцијалних послова,
- 5) Услуга корпоративних послова,
- 6) Услуга ИКТ,
- 7) Услуга односа са јавношћу,
- 8) Услуга подршке при планирању енергетских објеката, мреже и инвестиција.

Превидљено је да Наручилац (ОДС) може у року од десет дана да достави примедбе на достављене фактуре. Рок за плаћање фактура је продужен са петнаест на тридесет дана од тренутка пријема фактуре.

- **Анекс 4 Уговора о пружању услуга**

Анекс 4 уговора о пружању услуга (код Оператора број 352404/1-19 од 05.11.2019., а код Оснивача број 12.01.79705/11-19 од 28.11.2019.) прецизира рокове и поступање у случају када Наручилац има примедбу на фактуру.

- **Анекс 5 Уговора о пружању услуга**

Анекс 5 уговора о пружању услуга (код Оператора број 53975/1-20 од 20.07.2020., а код Оснивача број 12.01.346462/1-20 од 28.07.2020.) доноси измене чији је циљ унапређења међусобних односа наручиоца (ОДС) и извршиоца услуга (Оснивач):

- У поглављу НАЧИН ОБРАЧУНА ЦЕНА И ПЛАЋАЊЕ је извршена корекција износа маржи везаних за поједине услуге које су уговорене, тако што су марже за поједине услуге смањене у складу са дешавањима на тржишту у датој области.
- Поглавље ПРАВА И ОБАВЕЗЕ УГОВОРНИХ СТРАНА је додатно разрађено да би се избегла неразумевљања и проблеми који су се јављали у вези наведеног.
- Измењено је поглавље ИЗВРШАВАЊЕ УСЛУГЕ у којем је детаљније појашњено на који начин извршилац спроводи захтеве наручиоца за извршење услуга.
- Поглавље КВАНТИТАТИВНИ И КВАЛИТАТИВНИ ПРИЈЕМ УСЛУГА И МЕСЕЧНИ РАЧУН је дорађено да би се отклонили неспоразуми и проблеми везани за верификацију наручених услуга и реализацију фактура којима се исте наплаћују.
- У поглављу УГОВОРНА КАЗНА се детаљније прецизира начин обештећења наручиоца (ОДС) за евентуалне штете које може трпети као носилац делатности од општег интереса за чије потребе се услуге врше због пропуста или кашњења Оснивача као извршиоца услуга.

6.2.2 Проблеми у примени Уговора о пружању услуга (SLA)

Сам текст Уговора о пружању услуга (SLA) не даје механизме оснивачу да утиче на доношење пословних одлука ОДС, чак експлицитно садржи одредбу да „не утиче на независност Наручиоца у обављању делатности дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом у питањима утврђеним законом којим се уређује област енергетике и Актима регулације“. Ипак применом SLA уговора долази до ситуација када ОДС мора да мења своје одлуке због потеза оснивача при његовом спровођењу.

Осим услуга које врши сопственим ресурсима, део услуга ЈП ЕПС уговара са другим правним лицима а за које ОДС нема спознају као ни увид у спецификацију и вредности, нити увид у начин обрачуна тих услуга, што отежава планирање и реализацију пословних процеса поверених Уговором о пружању услуга (SLA). ОДС нема механизме да утиче на начин уговарања и вредност јединичних цена других правних лица које ангажује ЈП ЕПС, што је крајње нелогично с обзиром да се услуга коју ЈП ЕПС поверава другим правним лицима префактурише наручиоцу без провизије.

Главна предност Уговора о пружању услуга (SLA) као пословног модела је предвидљивост трошкова, међутим у овом случају тај позитивни ефекат његовог постојања изостаје.

6.2.3 Предлог мера за превазилажење проблема у примени SLA уговора

Начин и околности под којима је дошло до склапања овог уговора су сами по себи веома комплексни, јер су спроведене статусне промене које су из темеља промениле организацију и начин функционисања како ЈП ЕПС тако и ОДС. Из тих разлога очекивало се да ће у прелазном периоду бити проблема због прилагођавања на нове односе и начин рада. Ни прелазни период ни укупно

пет анекса уговора нису отклонили проблеме који су поменути а о којима је писано у претходним годишњим извештајима.

Посматрајући овај уговор са аспекта примене Програма усклађености и законских одредби који се тичу раздвајања и независног деловања ОДС, у оквиру овог извештаја предлажу се следеће мере:

– **Преиспитивање пословног модела**

Намеће се закључак да усвојени пословни модел или није одговарајући или није примењен доследно и са потребном посвећеношћу. Решење је или у измени/корекцији пословног модела или у много већем ангажовању надлежних руководиоца, на свим нивоима, да се уговор примењује ефикасно и у корист оба енергетска субјекта. То подразумева и израду квалитетних и прецизних интерних правилника и процедура, које неће остављати недоумице око надлежности и које ће се доследно примењивати.

– **Формирање заједничког тела за праћење спровођења SLA уговора**

Предлог је да пословодства Оснивача и Оператора дистрибутивног система формирају ауторитативно тело, састављено од високих руководиоца оба правна субјекта, које ће пратити ефекте реализације Уговора о пружању услуга (SLA) и реаговати тако да се проблеми који настају при његовом извршењу превазилазе чим се појаве. Анализе начина спровођења Уговора које би спроводило овако формирано тело могу допринети унапређењу одредби Уговора, са циљем ефикаснијег извршења послова и нижих трошкова.

<i>Предмет уговарања:</i>	Уговор о пружању услуга (SLA)
<i>Основ постојања уговора:</i>	Пословна одлука Оснивача на основу спроведене статусне промене.
<i>Позитивни аспекти:</i>	Тежња да се оптимизују ресурси и смање трошкови.
<i>Негативни аспекти:</i>	<ul style="list-style-type: none">– Повећана администрација везана за наручивање, обрачун и прихватање услуга које су предмет уговора.– Отежано планирање (трошкова / обима посла) када се од стране Оснивача ангажују трећа лица.– У сегменту услуга везаних за бригу о корисницима доводе се у питање принципи функционалног раздвајања.– Нису увек испуњени сви услови из тачке 5. став 4. Програма усклађености (који садржи захтеве за уговарање услуга са Оснивачем).

Закључком Владе РС 05 Број: 023-10578/2020-1 од 17.12.2020. године и одлуком Надзорног одбора ЈП ЕПС у функцији Скупштине ОДС којом се врши пренос имовине и прелазак запослених из Техничких центара ЈП ЕПС у ОДС (број одлуке: 05.000-08.01-377612/3-20 од 21.12.2020. године) већи део уговора је престао да важи. Део уговора који и даље важи, а тиче се дела пословног информационог система ОДС, може/мора да важи до тренутка када ОДС успе да добије све потребне лиценце за софтвер и успостави своје сервере за извршавање пословних апликација.

Оваква врста уговора са компанијом која се на слободном тржишту бави енергетским делатностима: производња електричне енергије и снабдевање електричном енергијом неће бити могућа (осим уколико је у питању повезано лице у смислу Закона о привредним друштвима).

6.3 Уговор о продаји електричне енергије за надокнаду губитака и сопствену потрошњу

Уговор о продаји електричне енергије са потпуним снабдевањем за надокнаду губитака у дистрибутивном систему и сопствену потрошњу Оператора дистрибутивног система, (код Оснивача број 12.03.74037/1-15 од 20.11.2015., а код Оператора број 267897/1-15 од 30.11.2015.), између Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд, као Снабдевача и Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, као Купца, закључен је полазећи од члана 7а. став 3.

Закон о јавним набавкама („Службени гласник РС“, број 124/2012, 14/2015 и 68/2015), који је прописивао да се одредбе овог закона не примењују у случају када надзирано правно лице које је наручилац, закључује уговор са наручиоцем који врши надзор над њим или са другим правним лицем над којим исти наручилац врши надзор, под условом да у том правном лицу са којим се закључује уговор нема учешћа приватног капитала који има одлучујући утицај.

Закон о енергетици у члану 136. став 1 тачка 21) налаже да је оператор дистрибутивног система дужан да набави електричну енергију за надокнаду губитака у дистрибутивном систему у складу са транспарентним, недискриминаторним и тржишним принципима.

Одредбе овог уговора, који је закључен на неодређено време, ступиле су на снагу 1. јануара 2016. године. Уговорено је да се цене електричне енергије одређују као цене за обрачун између повезаних лица коју утврђује надлежни орган снабдевача (ЈП ЕПС). Утврђене цене обухватају и трошкове преузимања балансне одговорности.

Утврђена месечна количина губитака и сопствене потрошње, као и цена из члана 3. Уговора представљају основицу за издавање рачуна. Датум промета је први дан у месецу за претходни месец. Посебно се исказује обрачуната количина електричне енергије за надокнаду губитака, а посебно количина за сопствену потрошњу. Крајњи рок за плаћање је 8 дана од дана пријема рачуна.

У прелазним и завршним одредбама се констатује да ће се овај уговор тумачити и примењивати у складу са Законом о енергетици, Правилима о раду тржишта електричне енергије, Правилима о раду преносног система, Правилима о раду дистрибутивног система и осталим прописима Републике Србије којима се регулише материја која је предмет овог уговора, као и општи и други акти које доносе надлежни органи Снабдевача као оснивач, а који се примењују на пословне односе у Јавном предузећу „Електропривреда Србије“ Београд и привредним друштвима чији је оснивач.

- **Анекс 1 уговора о продаји електричне енергије за надокнаду губитака и сопствену потрошњу**

Оснивач у својству снабдевача и ОДС у својству купца су потписали Анекс 1 Уговора о продаји електричне енергије са потпуним снабдевањем за надокнаду губитака у дистрибутивном систему и сопствену потрошњу оператора дистрибутивног система (код Оснивача број 12.03.50282/2-18 од 22.02.2018., а код Оператора број 48434/1-18 од 19.02.2018.). Анексом се у члану 4. мења став 2. на начин, да се Оператору дистрибутивног система не фактурише она количина електричне енергије која се испоручује преносном систему. Ова измена је у корист ОДС.

- **Неусаглашеност уговора о продаји електричне енергије за надокнаду губитака**

Иако Закон о енергетици налаже да Оператор дистрибутивног система треба да ову услугу набавља по тржишним принципима то није био случај. Уговор је на основу пословне одлуке потписан у складу са Законом о јавним набавкама, а фактуре по промету су се обрачунавале на основу трансферних цена за обављање трансакција између повезаних лица. Са становишта Програма усклађености и Закона о енергетици овакав начин набавке електричне енергије за надокнаду губитака у дистрибутивном систему и сопствену потрошњу ОДС се сматра неусаглашеним.

- **Мере за отклањање неусаглашености уговора о продаји енергије за надокнаду губитака**

Са аспекта примене Програма усклађености и законских одредби који се тичу раздвајања и независног деловања Оператора дистрибутивног система, у оквиру овог извештаја предлажу се следеће мере за отклањање неусаглашености Уговора о продаји електричне енергије са потпуним снабдевањем за надокнаду губитака у дистрибутивном систему и сопствену потрошњу Оператора дистрибутивног система:

– Успостављање независности ОДС

Како пословне одлуке везане за пословање Оснивача и Оператора дистрибутивног система доноси исти орган управљања, потребно је прво испунити законску обавезу успостављања независног Оператора дистрибутивног система.

– Набавка електричне енергије за надокнаду губитака по тржишним принципима

Оператор дистрибутивног система треба да предузме кораке како би што пре био у могућности да електричну енергију за надокнаду губитака и сопствену потрошњу набавља на начин прописан одредбама Закона о енергетици.

– Организационе промене ОДС у овој области

Да би био у стању да електричну енергију за надокнаду губитака и сопствену потрошњу набавља на тржишту Оператор дистрибутивног система мора да у одређеној мери промени начин рада, да запосли нове или обучи постојеће запослене да раде на отвореном тржишту, што повлачи и преузимање балансне одговорности и бављење пословима који из тога проистичу.

<i>Предмет уговарања:</i>	Продаја електричне енергије са потпуним снабдевањем за надокнаду губитака и сопствену потрошњу
<i>Основ постојања уговора:</i>	Пословна одлука Оснивача.
<i>Позитивни аспекти:</i>	Усклађен са Законом о јавним набавкама.
<i>Негативни аспекти:</i>	До потписивања уговора се није дошло поступком који је предвиђен Законом о енергетици.

После доношења Одлуке о оснивању Електродистрибуције Србије д.о.о. Београд – Пречишћен текст (Број: 05.000.-08.01.-29271/1-21 од 29.01.2021. године), ОДС је почео да електричну енергију за надокнаду губитака и сопствену потрошњу набавља и уговара по тржишним принципима.

6.4 Уговори о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије

Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ Београд, за потребе обављање делатности снабдевање електричном енергијом, са Оператором дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, има потписана три уговора о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије, и то за:

1. гарантовано снабдевање:

Уговор о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије (код ОДС број 292081/3-16 од 26.10.2016. године, а код Оснивача број 438727/1-16 од 26.10.2016.);

2. резервно снабдевање:

Уговор о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије (код ОДС број 292081/2-16 од 26.10.2016., а код Оснивача број 438726/1-16 од 26.10.2016.);

3. комерцијално снабдевање:

Уговор о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије (код ОДС број 219736/1-17 од 24.08.2017., а код Оснивача број 414065/2-17 од 24.08.2017.).

У питању су типски уговори који регулишу односе у вези са приступом систему за дистрибуцију електричне енергије, као што су: обрачунски период, мерење електричне енергије, читавање мерних места, обрачун цене услуге приступа дистрибутивном систему и др. Уговором се регулише приступ дистрибутивном систему Снабдевача као корисника дистрибутивног система, и то за сва места примопредаје крајњих купаца електричне енергије, преко којих Снабдевач снабдева своје купце по Уговору о потпуном снабдевању. Уговори о приступу дистрибутивном систему су закључени на неодређено време.

Што се тиче комерцијалног снабдевања, услуга приступа дистрибутивном систему се фактурише по правилу до 20. у месецу за претходни месец. Корисник дистрибутивног система је дужан да плати рачун на име услуге приступа систему у року од 30 дана од дана доставе рачуна. Ово су услови који важе за све кориснике дистрибутивног система – снабдеваче на слободном тржишту.

По усвајању Правила о раду дистрибутивног система која су ступила на снагу 01.08.2017. године, ЈП ЕПС је, као и сви снабдевачи који се баве комерцијалним снабдевањем, потписао нови уговор о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије под условима који су дефинисани у поглављу 6. Приступ дистрибутивном систему. Овим су испуњени захтеви прописани тачком 5. ставови 2. и 3. Програма усклађености.

6.4.1 Анекси уговора о приступу систему за комерцијално снабдевање

Склапање анекса уговора о приступу систему је део текућег пословања Снабдевача и ОДС. Најчешћи разлог за склапање анекса уговора је промена броја уговорених места мерења на комерцијалном снабдевању. Анекси се такође склапају и због промене одобрене снаге на појединим мерним местима или промене начина мерења. Поред ових, техничких разлога, узрок за склапање анекса може бити и промена вредности ризика или промена начина обезбеђења плаћања. До краја 2020.године Оснивач је имао склопљених двадесет (20) анекса уговора о приступу систему на комерцијалном снабдевању.

<i>Предмет уговарања:</i>	Приступ систему за дистрибуцију електричне енергије
<i>Основ постојања уговора:</i>	Закон о енергетици, Правила о раду ДСЕЕ
<i>Позитивни аспекти:</i>	Усаглашеност са регулативом и Програмом усклађености.
<i>Негативни аспекти:</i>	Нема.

6.5 Уговори о средствима обезбеђења

Правила о раду дистрибутивног система предвиђају да су сви снабдевачи који се баве комерцијалним снабдевањем, уз уговор о приступу дистрибутивном систему, обавезни да потпишу и уговоре којима се врши обезбеђење плаћања у случају проблема са редовном наплатом потраживања за извршену услугу. Ову врсту уговора је Оснивач, у својству снабдевача на комерцијалном тржишту, потписао под истим условима као и сви остали снабдевачи.

- **Уговор о ороченом наменском динарском депозиту**

На основу одредби везаних за средства обезбеђења плаћања у Уговору о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије, за обављање делатности снабдевање на комерцијалном тржишту, Оператор дистрибутивног система и Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ Београд су потписали Уговор о ороченом наменском динарском депозиту, (код ОДС број 35361/1-2016 од 30.12.2016., код Оснивача број 565037/1-16 од 30.12.2016.) са банком по избору Оснивача као трећим потписником.

Након ступања на снагу нових Правила о раду дистрибутивног система и потписивања новог уговора о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије за комерцијално снабдевање, потписан је и Анекс бр. 1 Уговора о ороченом наменском динарском депозиту (код ОДС број 246781/1-17 од 20.09.2017., код Оснивача број 468778/1-17 од 20.09.2017.).

Овим анексом уговора је Оснивач, као корисник дистрибутивног система који се бави комерцијалним снабдевањем, положио депозит као средство обезбеђења плаћања из којег Оператор дистрибутивног система може да наплати потраживања за услугу приступу систему за дистрибуцију електричне енергије, уколико дође до проблема са редовним измиривањем обавеза од стране корисника дистрибутивног система.

Оператор дистрибутивног система је на начин прописан Правилима о раду дистрибутивног система, свим корисницима дистрибутивног система - снабдевачима на комерцијалном тржишту, одредио висину средстава за обезбеђење плаћања, као и начин њиховог коришћења. На овај начин су испуњени захтеви прописани тачком 5. ставови 2. и 3. Програма усклађености.

• Уговор о залози

У циљу обезбеђивања уговорених обавеза из Уговора о приступу дистрибутивном систему и Уговора о ороченом наменском динарском депозиту, Оснивач и Оператор дистрибутивног система су потписали Уговор о залози (код ОДС број 289910/1-17 од 01.11.2017., код Оснивача број 468778/4-17 од 03.11.2017.). Овим Уговором се конституише и заснива заложно право на покретним стварима Залогодавца (Оснивача) ради обезбеђивања потраживања Заложног повериоца (Оператор дистрибутивног система).

Агенција за привредне регистре је одговарајућим решењем регистровала заложно право на заложеној ствари, дефинисаној овим уговором у Регистру заложног права на покретним стварима и правима, што се може проверити на интернет страници Агенције за привредне регистре. Овим су испуњени захтеви прописани тачком 5. ставови 2. и 3. Програма усклађености.

Предмет уговарања:	Средства обезбеђења плаћања
Основ постојања уговора:	Правила о раду ДСЕЕ
Позитивни аспекти:	Усаглашеност са регулативом и Програмом усклађености.
Негативни аспекти:	Нема.

6.6 Уговори о закупу

Прилози Уговора о статусној промени (описаног у тачки 4.1 овог Извештаја), између осталих, су и:

- Записник сачињен поводом реализације статусне промене у циљу поделе имовине на којој је ОДС носилац права својине, права коришћења, држалац или фактички корисник, а која треба да пређе у ЈП ЕПС,
- Списак запслених који статусном променом прелазе из ОДС у ЈП ЕПС.

У складу наведеним документима утврђено је у којој мери свако од друштава у оквиру вертикално интегрисаног предузећа користи пословни простор другог друштва. На основу утврђених чињеница, између Оснивача и Оператора дистрибутивног система су потписани су следећи уговори о закупу:

1. За објекте које Оснивач даје у закуп Оператору дистрибутивног система:
Уговор о закупу, од 15.09.2017.
(код ОДС број 241479/1-17, а код Оснивача број 438623/3-17);
2. За објекте које Оператору дистрибутивног система даје у закуп Оснивачу:
Уговор о закупу, од 15.09.2017.
(код ОДС број 241481/1-17, а код Оснивача број 438623/2-17)

И уговори о закупу се позивају на реализацију Закључка Владе Републике Србије 05 Број: 023-15149/2014 од 27.11.2014., којим је прихваћен Програм реорганизације Јавног предузећа „Електропривреда Србије“. Оба уговора у члану 1. набрајају се објекти, који су предмет закупа, са њиховим локацијама, бројевима катастарских парцела, површином која се издаје и ценом закупа (према катастарској општини) по квадрату и укупно, исказаној у еврима.

Висина закупнине се утврђује у еврима, према утврђеној тржишној вредности закупа на годишњем нивоу. Закупац плаћа закупнину у динарима, по средњем курсу Народне банке Србије на дан фактурисања. Закуподавац закупцу испоставља пет месечних рачуна (за свако дистрибутивно подручје по један) по основу закупнине пословног простора обрачунате у складу са уговором, са исказаним ПДВ у складу са Законом о порезу на додату вредност.

Осим закупнине купац је дужан да редовно измирује зависне трошкове комуналних и сличних услуга које се односе на употребу и коришћење пословног простора, према површинама и проценту у односу на укупну површину објекта који чине пословни простор који је предмет закупа, на основу рачуна и налога за плаћање достављених од стране пружалаца таквих услуга, уз обрачун припадајућег износа ПДВ.

Закупавац испоставља рачуне купцу до 5. у месецу за претходни месец за закупнину, а до 25. у месецу за претходни месец за зависне трошкове комуналних и сличних услуга. Купац се обавезује да плаћање обавеза врши месечно за претходни месец, у року од 8 дана од дана пријема рачуна.

<i>Предмет уговарања:</i>	Закуп пословног простора
<i>Основ постојања уговора:</i>	Пословна одлука Оснивача на основу спроведене статусне промене.
<i>Позитивни аспекти:</i>	Уважавајући фактичко стање поштују се законска регулатива којом се уређује обрачун и наплата пореских обавеза.
<i>Негативни аспекти:</i>	Нема.

Закључком Владе РС 05 Број: 023-10578/2020-1 од 17.12.2020. године и одлуком Надзорног одбора ЈП ЕПС у функцији Скупштине ОДС којом се врши пренос имовине и прелазак запослених из Техничких центара ЈП ЕПС у ОДС (број одлуке: 05.000-08.01-377612/3-20 од 21.12.2020. године) **уговор којим ЈП ЕПС даје у закуп пословни простор престаје да важи**, јер је имовина до сада давана у закуп назначеном одлуком одређена да се пренесе у својину ОДС.

ЈП ЕПС више не испоставља фактуре ОДС-у за закуп пословног простора, док ОДС и даље фактурише ову услугу према ЈП ЕПС.

6.7 Уговор о наменској краткорочној позајмици

Надзорни одбор ЈП ЕПС у функцији Скупштине ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, донео је Одлуку број 05.000-08.01-16338/3 од 16.01.2020. године којом се Оператору дистрибутивног система одобрава располагање средствима на име наменске краткорочне позајмице Јавном предузећу „Електропривреда Србије“ Београд у 2020. години у циљу унапређења рада техничких центара који су у статусној промени из 2016. године организационо установљени у функцији обављања техничких послова дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом.

На основу наведене одлуке склопљен је Уговор о наменској краткорочној позајмици број 28783/1-20 од 27.01.2020. године који су потписали овлашћени представници ОДС и Оснивача.

Увидом у пословну документацију ОДС и изводе рачуна код пословне банке преко које се обављала ова позајмица установљено је да су уговорена средства коришћена до 05. фебруара 2020. године до када је износ позајмице враћен у целости. Износ уговорне камате је исплаћен до 02. марта 2020. године.

<i>Предмет уговарања:</i>	Наменска краткорочна позајмица
<i>Основ постојања уговора:</i>	Пословна одлука Оснивача.
<i>Позитивни аспекти:</i>	Демонстрација солидарности повезаних компанија.
<i>Негативни аспекти:</i>	Формално нема. Фактички – мањкавост оснивачког акта доводи до тога да исти орган одлучује и у име Зајмопримца и у име Зајмодавца.

После промене оснивача и доношења Одлуке о оснивању Електродистрибуције Србије д.о.о. Београд – Пречишћен текст (Број: 05.000.-08.01.-29271/1-21 од 29.01.2021. године), оваква врста уговора неће бити прихватљива јер ЈП ЕПС и ОДС више нису повезана лица у смислу Закона о привредним друштвима. При томе је ЈП ЕПС регистрован за енергетске делатности на слободном тржишту: производња електричне енергије и снабдевање електричном енергијом.

6.8 Пословно-финансијски односи ОДС и ЈП ЕПС после 28.01.2021. године

Преносом удела у ОДС са ЈП „Електропривреда Србије“ на Републику Србију, дефинитивно је обезбеђена независност ОДС, јер више није део вертикално интегрисаног предузећа. Ова промена ставља ОДС у сасвим нову позицију у односу на дотадашњег оснивача.

Између ОДС и ЈП ЕПС, као независних учесника на тржишту електричне енергије, досадашњи уговорни односи имају следећи статус:

Пословно-финансијски односи између ОДС и ЈП ЕПС после 28.01.2021. године			
УГОВОР	ЈП ЕПС	ОДС	Статус
Статусна промена	Друштво стицаоц	Друштво преносилац	✘
SLA уговор	Извршилац услуга	Наручилац услуга	☑
Продаја ел. ен.	Снабдевач	Купац	☑
Пристап систему	Корисник дистрибутивног система	Оператор дистрибутивног система	☑
Орочени депозит	Депонент	Корисник финанс. обезбеђења	☑
Залога	Залогодавац	Заложни поверилац	☑
Закуп ЈП ЕПС - ОДС	Закуподавац	Закупац	✘
Закуп ОДС - ЈП ЕПС	Закупац	Закуподавац	☑
Наменска позајмица	Зајмопримац	Зајмодавац	✘

Појашњење ознака статуса уговора:

- ✘ ОДС због своје позиције на тржишту електричне енергије неће моћи да склапа овакву врсту уговора са компанијом која се бави снабдевањем на слободном тржишту (а при томе није део вертикално интегрисаног предузећа, односно повезано лице).
- ☑ Овај уговор као последица „затченог стања“ може да се сматра легитимним у периоду док се не раздвоје информациони системи који су годинама заједнички развијани. ОДС треба да настоји да што брже прибави своје лиценце за системски софтвер и инсталира сервере на којима ће се одвојено од ЈП ЕПС извршавати пословне апликације.
- ☑ Уговорни односи настали на основу вршења основне делатности ОДС на основу Закона о енергетици и Правила о раду ДСЕЕ. ЈП ЕПС ће као и до сада бити третиран као и сви остали снабдевачи на слободном тржишту.
- ☑ Ову врсту уговора ОДС ће са ЈП ЕПС моћи да склапа искључиво по тржишним принципима (јавна набавка, аукција, берза електричне енергије, ...).
- ☑ Овај уговор као последица „затченог стања“ може да се сматра легитимним у периоду док се не раздвоје рачунарске мреже. Када оне буду физички и софтверски раздвојене ЈП ЕПС треба да реши свој пословни простор.

ОДС није регистрован за издавање пословног простора, поготово не без тендера, и не компанији која се бави снабдевањем на слободном тржишту (а при томе није део вертикално интегрисаног предузећа, односно повезано лице).

7 Ограничења за успешно спровођење Програма усклађености

Закон о енергетици у члану 132. став 9. прецизира да годишњи извештај треба да садржи и информације о ограничењима за успешно спровођење Програма усклађености. Обзиром да је крајем године дошло до промене оснивача, а недуго затим и до промене одлуке о оснивању оператора дистрибутивног система, направљен је осврт на ограничења која су уочена док је важио оснивачки акт из 2015. године и док је ОДС био део вертикално интегрисаног предузећа.

7.1 Ограничења за спровођење Програма усклађености до 28.01.2021. године

Од када је усвојен и добио сагласност АЕРС, 10.06.2016. године, **највеће ограничење за успешно спровођење Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања, била је Одлука о оснивању Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд – Пречишћен текст (број 08.01.-9110-308571/1-15 од 09.12.2015.).** Прецизније, неусаглашеност одредби ове одлуке са Законом о енергетици и Законом о јавним предузећима је представљала ограничење за успешно спровођење Програма усклађености. Већина осталих проблема везаних за спровођење Програма усклађености проистицало је из ове чињенице.

7.1.1 Неусаглашеност оснивачког акта ОДС из 2015. године са важећом регулативом

Главни проблем са независношћу оператора дистрибутивног система је што он није основан уз поштовање свих инструкција садржаних у Закључку Владе РС из новембра 2014. године, тј. његов Оснивачки акт није усаглашен са битним одредбама овог Закључка, као ни са одредбама Закона о енергетици, Закона о јавним предузећима и Закона о привредним друштвима, које се тичу независности ОДС.

Одлука о оснивању Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд – Пречишћен текст (број 08.01.-9110-308571/1-15 од 09.12.2015.) многим својим одредбама је у супротности са чланом 131. Закона, који дефинише раздвајање оператора дистрибутивног система електричне енергије. Набројани су чланови Одлуке које садрже спорне одредбе везане за независност Оператора дистрибутивног система.

Члан 401. став 1. Закона о енергетици прописује да енергетски субјекти који на дан ступања овог закона обављају енергетску делатност, настављају да раде и дужни су да свој рад и пословање ускладе са одредбама овог закона. Одлука о оснивању Оператора дистрибутивног система до 28.01.2021. године није била усаглашена са одредбама овог закона.

Члан 76. Закона о јавним предузећима прописује да, на сва питања која нису посебно уређена овим законом, односно законом којим су одређене делатности од општег интереса, а односе се на јавна предузећа, сходно се примењују одредбе закона којим се уређује правни положај привредних друштава који се односе на друштво са ограниченом одговорношћу. Ако је правни положај јавних предузећа и других облика организовања који обављају делатност од општег интереса уређен посебним законом или потврђеним међународним споразумом, примењују се одредбе тог закона односно споразума.

У свим претходним годишњим извештајима детаљно су анализирале одредбе овог оснивачког акта и њихов негативан утицај по независност и раздвајање оператора дистрибутивног система.

Оваква ситуација имала је низ негативних аспеката: од немогућности добијања лиценце, преко повећаних трошкова пословања, до ризика од казни на основу пријава осталих учесника на тржишту и надлежних институција које прате понашање учесника на тржишту електричне енергије.

Напомена: После промене оснивача донета је Одлука о оснивању Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд – Пречишћен текст (Број: 29271/1-21 од 29.01.2021. године), која је у потпуности усклађена са Законом о енергетици и Законом о јавним предузећима.

7.1.2 ОДС није поседовао лиценцу за обављање енергетске делатности

Лиценца за обављање енергетске делатности нема директне везе са самим Програмом усклађености, али њено поседовање представља предуслов за поступање Оператора дистрибутивног система као енергетског субјекта на тржишту електричне енергије.

Велики део решења за овај проблем представља превазилажење проблема из претходне тачке.

Напомена: Решењем АЕРС број 312-165/2018-Л-І од 01.04.2021. године Електродистрибуцији Србије д.о.о. Београд издата је Лиценца за обављање енергетске делатности дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом.

7.1.3 Уговор о продаји електричне енергије за надокнаду губитака

Уговор о продаји електричне енергије за надокнаду губитака у дистрибутивном систему и сопствену потрошњу Оператора дистрибутивног система није био закључен на начин захтеван Законом о енергетици.

Оператор дистрибутивног система треба да предузме кораке како би што пре био у могућности да електричну енергију за надокнаду губитака и сопствену потрошњу набавља на начин прописан одредбама Закона о енергетици. Да би био у стању да електричну енергију за надокнаду губитака и сопствену потрошњу набавља на тржишту Оператор дистрибутивног система мора да у одређеној мери промени начин рада, да запосли нове или обучи постојеће запослене да раде на отвореном тржишту, што повлачи и преузимање балансне одговорности и бављење пословима који из тога проистичу.

Напомена: После доношења Одлуке о оснивању Електродистрибуције Србије д.о.о. Београд – Пречишћен текст (Број: 29271/1-21 од 29.01.2021. године), ОДС је почео да електричну енергију за надокнаду губитака и сопствену потрошњу набавља и уговара по тржишним принципима.

7.1.4 Проблеми при спровођењу Уговора о пружању услуга (SLA)

Спровођење Уговора о пружању услуга (SLA), који је последица и саставни део одабраног пословног модела који је успостављен Уговором о статусној промени издвајање са припајањем од 01.12.2015. године, никада није остварило циљеве због којег дошло до његовог потписивања – оптимизација ресурса и смањење трошкова.

Да би се проблеми који проистичу из примене SLA уговора отклонили било је потребно проанализирати и преиспитати пословни модел. Намеће се закључак да усвојени пословни модел или није одговарајући или није примењен доследно и са потребном посвећеношћу. Решење је било или у измени/корекцији пословног модела или у много већем ангажовању надлежних руководиоца, на свим нивоима, да се уговор примењује ефикасно и у корист оба енергетска субјекта. То је подразумевало и израду квалитетних и прецизних интерних правилника и процедура, које неће остављати недоумице око надлежности и које ће се доследно примењивати. До свега овога није дошло.

Напомена: Закључком Владе РС 05 Број: 023-10578/2020-1 од 17.12.2020. године и одлуком Надзорног одбора ЈП ЕПС у функцији Скупштине ОДС којом се врши пренос имовине и прелазак запослених из Техничких центара ЈП ЕПС у ОДС (број одлуке: 05.000-08.01-377612/3-20 од 21.12.2020. године) већи део Уговора о пружању услуга (SLA) је престао да важи. Део уговора који и даље важи, а тиче се дела пословног информационог система ОДС, може/мора да важи до тренутка када ОДС успе да добије све потребне лиценце за софтвер и успостави своје сервере и рачунарску мрежу за извршавање пословних апликација.

7.2 Ограничења везана за раздвојено деловање ОДС после 28.01.2021. године

Усвајањем Одлуке о оснивању Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд – Пречишћен текст (број 05.000.-08.01.-29271/1-21 од 29.01.2021. године) од стране новог оснивача – Владе Републике Србије, већи део постојећих проблема је отклоњен, али су се јавили неки нови. Вишедеценијско заједничко пословање у оквиру вертикално интегрисаном предузећу условило је да се неке везе не могу прекинути „преко ноћи“ – ради се о делу пословног информационог система и пословном простору који су заједнички користили ОДС и ЈП ЕПС.

7.2.1 Уговор о пружању услуга (SLA) везано за ИКТ послове

Овај уговор као последица „затеченог стања“ може да се сматра легитимним у периоду док се не раздвоје информациони системи који су годинама заједнички развијани. ОДС треба да настоји да што брже прибави своје лиценце за системски софтвер и инсталира сервере на којима ће се одвојено од ЈП ЕПС извршавати пословне апликације.

Чињеница да је информациони систем ОДС још увек делом под административним надзором ЈП ЕПС, који више није контролно друштво у вертикално интегрисаном предузећу, представља ризик са аспекта раздвојености и независности ОДС. Међутим, како је дошло до успешног раздвајања управе – ОДС има механизме да самостално превазилази евентуалне проблеме који из ове ситуације могу настати.

7.2.2 Реализација свих активности из Закључка Владе РС од 17.12.2020. године

Према плану активности из Закључка Владе РС донета је одлука Надзорног одбора ЈП ЕПС у функцији Скупштине ОДС којом се врши пренос имовине и прелазак запослених из Техничких центара ЈП ЕПС у ОДС (број одлуке: 05.000-08.01-377612/3-20 од 21.12.2020. године). Део одлуке који се односи на прелазак запослених из ЈП ЕПС у ОДС је испуњен. Други део одлуке о преносу имовине је тек делимично реализован што ствара проблеме у функционисању ОДС.

На основу наведене одлуке НО ЈП ЕПС до писања овог извештаја реализован је уговор о преносу права својине на око 40% непокретности опредељених Одлуком о повећању капитала, на основу кога ће у катастру бити спроведен пренос права својине са ЈП ЕПС на Електродистрибуција Србије. ОДС није ушао у посед око 60% непокретности, јер се још нису стекли услови за промет непокретности (недостатак потребне документације у ЈП ЕПС). У тим објектима ОДС није у могућности да управља пословним простором. Неће бити могуће тачно одредити и планирати трошкове за ове објекте (амортизација, одржавање, порез и др.), нити ће бити могуће закључивати уговоре неопходне за одржавање и функционисање ових објеката. Са друге стране ни ЈП ЕПС неће планирати трошкове за ове објекте, што ће угрозити њихово функционисање, а самим тим и нормално одвијање процеса рада ОДС.

Уколико се пренос имовине не спроведе брзо и потпуно ОДС може доћи у ризик да његово пословање у појединим областима буде онемогућено или крајње отежано, а да у многим аспектима буде неусклађено са више закона из области финансија.

И поред овога, формално гледано ОДС има све потребне одлуке оснивача (које треба да спроведе и претходни оснивач) и механизме за независно пословање.

7.2.3 Уговор о закупу пословног простора ОДС од стране ЈП ЕПС

Овај уговор као последица „затеченог стања“ може да се сматра легитимним у периоду док се не раздвоје рачунарске мреже. Када оне буду физички и софтверски раздвојене ЈП ЕПС треба да реши свој пословни простор.

ОДС није регистрован за издавање пословног простора, не без тендера, и не компанији која се бави снабдевањем на слободном тржишту (а при томе није део вертикално интегрисаног предузећа, односно повезано лице). Ово може бити ризик и са становишта недискриминаторног понашања.

7.3 Оцена потребе за изменом Програма усклађености

Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања (број: 156010/2-16 од 07.06.2016. године) је доношењем Одлуке о оснивању Електродистрибуције Србије д.о.о. Београд – Пречишћен текст (Број: 29271/1-21 од 29.01.2021. године) изгубио на актуелности из више разлога: **енергетски субјект на који се Програм усклађености односи је променио оснивача, оснивачки акт и пословно име, а више и није део вертикално интегрисаног предузећа.**

На основу Закона о енергетици (Сл. гласник РС бр. 145/14, 95/18 – др. закон и 40/21) и на основу важећег оснивачког акта – **Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд више није део вертикално интегрисаног предузећа.** Из ове чињенице проистиче да Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд **више нема законску обавезу да:**

- Донесе Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања.
- Именује Лице одговорно за праћење усклађености,
- Тражи сагласност од АЕРС за доношење Програма и именовање Лица.

Ово проистиче из одредби Закона о енергетици:

- Члан 2. став 1. тачка 9) – **вертикално интегрисано предузеће је енергетски субјект или група енергетских субјеката где исто лице има право, директно или индиректно да спроводи контролу** и где енергетски субјект или група поред једне од следећих делатности: пренос електричне енергије и управљање преносним системом или транспорт природног гаса и управљање транспортним системом, **дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом**, дистрибуција и управљање дистрибутивним системом за природни гас, складиштење и управљање складиштем природног гаса обавља и најмање једну од следећих делатности: **производњу електричне енергије** или природног гаса, **снабдевање електричном енергијом** или природним гасом или јавно снабдевање природним гасом.
- Члан 132. став 1. – **Оператор дистрибутивног система који је део вертикално интегрисаног предузећа дужан је да донесе Програм усклађености** за обезбеђивање недискриминаторног понашања, који садржи мере у циљу спречавања дискриминаторног понашања, начин праћења поштовања тих мера и обавезе запослених за постизање постављених циљева.

Ово поткрепљује и садржај Закључка Владе РС 05 Број: 023-10578/2020-1 од 17.12.2020. године:

„Ради обезбеђења независности ОДС у погледу правне форме, организације и одлучивања и потпуног усклађивања са Законом о енергетици, треба донети План за спровођење активности у циљу реорганизације „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, којим ће се јасно дефинисати активности, рокови и носиоци активности. Спровођењем активности из овог Плана, а посебно преносом удела у „ЕПС Дистрибуцији“ са ЈП „Електропривреда Србије“ на Републику Србију, **дефинитивно ће се обезбедити независност ОДС, јер виш неће бити део вертикално интегрисаног предузећа.** На тај начин био би испуњен и основни услов за добијање лиценце, чиме би се пословање ОДС у потпуности ускладило са Законом о енергетици.“

Директор Друштва, на основу члана 26. став 1. тачке 2), 9) и 14) Одлуке о оснивању Електродистрибуције Србије д.о.о. Београд (пречишћен текст) – бр. 29271/1-21 од 29.01.2021. године, **је надлежан да одлучи да ли ће пословни процес праћења усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања бити успостављен у организацији Друштва и да уреди начин на који би се он одвијао, али то више није обавеза која проистиче из Закона о енергетици и оснивачког акта.**

8 Закључци извештаја за 2020. годину

Треба још једном поменути да се пословање ОДС током 2020. године одвијало у до сада јединственим и специфичним околностима у поређењу са свим претходним годинама од када се прати примена Програма усклађености. Пандемија веома заразне болести са једне, и почетак темељне и корените реорганизација са друге стране, ставили су пред ОДС велике изазове што је изискивало повећано ангажовање у свим аспектима пословања.

До самог краја 2020. године није дошло до битног побољшања на плану унапређења недискриминаторног и транспарентног понашања у обављању претежне делатности. Свакако није дошло ни до погоршања у овој области.

Током децембра 2020. и јануара 2021. године десиле су се промена оснивача, враћање имовине и запослених који су 2016. године статусном променом прешли у ЈП ЕПС и доношење новог оснивачког акта. Ове активности су покренуле велике позитивне промене које се тичу раздвајања и независности ОДС.

8.1 Испуњеност услова за обављање делатности ОДС у 2020. години

У поглављу 4. овог извештаја изнете су чињенице које указују да је и у периоду док је био део вертикално интегрисаног предузећа ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд испуњавао скоро све услове потребне за обављање лиценциране енергетске делатности од општег интереса - дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом. Међутим није био испуњен један од кључних услова, а то је поседовање законом прописане лиценце за обављање делатности због које је основан.

Променом оснивача, одлуке о оснивању и променом пословног имена, енергетски субјект Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд је испунио је све потребне законске услове за обављање делатности оператора дистрибутивног система.

У табели испод је дат упоредни преглед испуњености услова за обављање делатности оператора дистрибутивног система, који проистичу из важећег Закона о енергетици, за период док је ОДС био део вертикално интегрисаног предузећа и период од када је постао независан:

Испуњеност услова за обављање делатности ОДС	Пре 28.01.2021.	После 28.01.2021.
Регистрација оператора дистрибутивног система	✓	✓
Обављање делатности од општег интереса	✓	✓
Својина на дистрибутивној електроенергетској мрежи	✓	✓
Лиценца за обављање енергетске делатности	✗	✓
Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије	✓	✓
Организациона целина за приговоре и притужбе	✓	✓
Одлуке о ценама услуга оператора дистрибутивног система	✓	✓
План преузимања мерних уређаја и опреме	✓	✓
Спровођење Програма усклађености	✓	✓

8.2 Остварено раздвајање ОДС у 2020. години

Независност Оператора дистрибутивног система се цени на основу захтева везаних за правно, функционално и рачуноводствено раздвајање у односу на оснивача. **У периоду док је био део вертикално интегрисаног предузећа ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд није био независан у смислу члана 131. Закона о енергетици.**

Оператор дистрибутивног система на своју независност може да утиче стручним, одговорним, непристрасним, транспарентним и недискриминаторним понашањем у оквиру норми које му дефинишу законска регулатива и оснивачки акт. **На законску регулативу и оснивачки акт оператор дистрибутивног система не може директно да утиче, тако да су за његову независност, прописану Законом о енергетици, задужени оснивач, пре свих, а затим и министарство, надлежно за спровођење Закона којим је прописана независност оператора дистрибутивног система када је он део вертикално интегрисаног предузећа.** Превазилажење овог ограничења било је у усклађивању оснивачког акта Оператора дистрибутивног система са одредбама Закона о енергетици, Закона о јавним предузећима и Закона о привредним друштвима. На ово је указивано у претходним годишњим извештајима о спровођењу Програма усклађености.

Министарство рударства и енергетике је предузело кораке да се ова дугогодишња незахвална ситуација превазиђе припремом Закључка Владе Републике Србије 05 Број: 023-10578/2020-1 од 17.12.2020. године којим се прихватају:

- Извештај о потреби спровођења активности у циљу усклађивања пословања ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд са Законом о јавним предузећима и Законом о енергетици и
- План за спровођење активности у циљу реорганизације „ЕПС Дистрибуције“ Београд.

Реализацијом активности из плана прихваћених Закључком, дошло се до тога да Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд постане независан ОДС у смислу члана 131. Закона о енергетици.

У поглављу 5. овог извештаја изнете су чињенице које илустрирају остварено раздвајање ОДС у периодима док је ОДС био део вертикално интегрисаног предузећа и од када је постао независан, што је приказано у табели:

Остварено раздвајање ОДС	Пре 28.01.2021.	После 28.01.2021.
Остварено правно раздвајање	✓	✓
Остварено функционално раздвајање	✗	✓
Раздвајање управе	✗	✓
Предузимање мера које омогућавају стручно поступање	✓	✓
Независност у доношењу одлука	✗	✓
Самосталност у текућем пословању	✗	✓
Располагање неопходним ресурсима	✗	✗
Одвојени идентитет у комуникацији и брендирању	✗	✓
Забрана међусобног субвенционисања	✓	✓
Остварено раздвајање рачуноводства	✓	✓

Успешно остварено раздвајање управе, независност у доношењу одлука и самосталност у текућем пословању могу да допринесу да се реши проблем везан за располагање имовином и потпуног раздвајања информационог система. **Пренос права својине се може решити на начин као приликом спровођења статусне промене од 04.01.2016. године, када је иста имовина прешла из ОДС у својину ЈП ЕПС.**

8.3 Реализовање финансијских односа ОДС и ЈП ЕПС у 2020. години

Комерцијални и финансијски односи вертикално интегрисаног предузећа и Оператора дистрибутивног система су у великој мери били условљени пословним моделом који је успостављен статусном променом издвајање уз припајање од 04.01.2016. Нове законске норме, везане за слободно тржиште електричне енергије, нису се примењивале у потпуности.

У поглављу 6. овог извештаја детаљно су описани сви уговорни и финансијски односи ОДС и ЈП ЕПС који су до 28.01.2021. године били делови заједничког вертикално интегрисаног предузећа, као и анализа могућности остваривања уговорних односа у ситуацији када су одвојени енергетски и економски субјекти, што је приказано у табели:

Пословно-финансијски односи између ОДС и ЈП ЕПС			Статус уговора	
УГОВОР	ЈП ЕПС	ОДС	Пре 28.01.2021.	После 28.01.2021.
Статусна промена	Друштво стицаоц	Друштво преносилац	✓	✗
SLA уговор	Извршилац услуга	Наручилац услуга	✓	✓
Продаја ел. ен.	Снабдевач	Купац	✗	✓
Пристап систему	Корисник дистрибутивног система	Оператор дистрибутивног система	✓	✓
Орочени депозит	Депонент	Корисник финанс. обезбеђења	✓	✓
Залога	Залогодавац	Заложни поверилац	✓	✓
Закуп ЕПС - ОДС	Закуподавац	Закупац	✓	✗
Закуп ОДС - ЕПС	Закупац	Закуподавац	✓	✓
Наменска позајмица	Зајмопримац	Зајмодавац	✓	✗

Појашњење ознака статуса уговора:

- ✗ ОДС због своје позиције на тржишту електричне енергије не може да мимо тржишних принципа склапа овакву врсту уговора са компанијом која се бави снабдевањем на слободном тржишту (или која није део вертикално интегрисаног предузећа, односно повезано лице).
- ✓ Уговори као последица „затеченог стања“ услед дугогодишњег заједничког коришћења истих пословних зграда и информатичко-телекомуникационих система у периоду када су ОДС и ЈП ЕПС били повезана лица. Иначе нису у складу са позицијом ОДС на тржишту електричне енергије и треба настојати да се што пре створе услови за њихово раскидање.
- ✓ Уговорни односи настали на основу вршења основне делатности ОДС на основу Закона о енергетици и Правила о раду ДСЕЕ. ЈП ЕПС или уговори на основу пословних одлука повезаних лица у вертикално интегрисаном предузећу..
- ✓ Ову врсту уговора ОДС може да склапа са ЈП ЕПС искључиво по тржишним принципима (јавна набавка, аукција, берза електричне енергије, ...), без обзира на то да ли су у питању повезана лица у вертикално интегрисаном предузећу.

8.4 Ограничења за успешно спровођење Програма усклађености

У поглављу 7. овог извештаја су истакнути проблеми који утичу на испуњење или су последица неиспуњења више захтева проистеклих из Програма усклађености и одредби Закона које се тичу независног рада и одлучивања оператора дистрибутивног система. Ови проблеми су као такви били актуелни до 28.01.2021. године до када је ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд био део вертикално интегрисаног предузећа са ЈП ЕПС као оснивачем.

Усвајањем Одлуке о оснивању Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд – Пречишћен текст (број 05.000.-08.01.-29271/1-21 од 29.01.2021. године) већи део дотадашњих проблема је отклоњен, али су се јавили нови, који су такође описани у поглављу 7. овог извештаја.

У табели је дат приказ проблема везаних за ограничења у спровођењу Програма усклађености:

Ограничења у спровођењу Програма усклађености	Пре 28.01.2021.	После 28.01.2021.
Неусаглашеност оснивачког аката ОДС са важећом регулативом	☐	☒
ОДС не поседује лиценцу за обављање енергетске делатности	☐	☒
Уговор о продаји електричне енергије за надокнаду губитака	☐	☒
Уговор о пружању услуга (SLA)	☐	☐
Реализација свих активности из Закључка Владе РС (17.12.2020.)		☐
Уговор о закупу пословног простора ОДС од стране ЈП ЕПС		☐

8.5 Закључак извештаја за 2020. годину

До краја 2020. године није дошло до напретка у спровођењу Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања и може се констатовати да оператор дистрибутивног система није био независан у смислу члана 131. Закона о енергетици. Главни проблеми нису решавани до децембра 2020. године када је Министарство рударства и енергетике предузело кораке за спровођења активности у циљу усклађивања пословања ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд са Законом о јавним предузећима и Законом о енергетици. Као циљ њиховог спровођења истиче се: „Спровођењем активности из овог Плана, а посебно преносом удела у „ЕПС Дистрибуцији“ са ЈП „Електропривреда Србије“ на Републику Србију, дефинитивно ће се обезбедити независност ОДС, јер виш неће бити део вертикално интегрисаног предузећа. На тај начин био би испуњен и основни услов за добијање лиценце, чиме би се пословање ОДС у потпуности ускладило са Законом о енергетици.“

За енергетски субјект ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд (до 28.01.2021. године) може се закључити:

- Важила је Одлука о оснивању Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд – Пречишћен текст (број 08.01.-9110-308571/1-15 од 09.12.2015. године).
- Важио је Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања (број: 156010/2-16 од 07.06.2016. године).
- Услови за обављање делатности ОДС осим оног најважнијег, а то је поседовање лиценце за обављање енергетске делатности од општег интереса – били су испуњени.
- Правно раздвајање и раздвајање рачуноводства били успешно реализовани, функционално раздвајање од свог тадашњег оснивача (ЈП ЕПС) – није било реализовано.
- Уговорни и финансијски односи између ОДС и тадашњег оснивача (ЈП ЕПС) били су базирани на чињеници да су у питању повезана лица. Са аспекта тржишта електричне

енергије, једино је био споран Уговор о набавци електричне енергије за надокнаду губитака и сопствену потрошњу ОДС, јер је био у супротности са одредбама Закона о енергетици.

- Ограничења за успешно спровођење Програма усклађености су се огледала у неусаглашености оснивачког акта ОДС из 2015 године са важећом регулативом, проблемима при спровођењу Уговора о пружању услуга (SLA) и неусаглашености Уговора о продаји електричне енергије за надокнаду губитака.

Закључак за енергетски субјект Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд (од 28.01.2021. године):

- Важи Одлука о оснивању Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд – Пречишћен текст (број 05.000.-08.01.-29271/1-21 од 29.01.2021. године).
- Нема актуелни Програм усклађености који уређује обезбеђивање недискриминаторног понашања. Није обавезан да га има јер више није део вертикално интегрисаног предузећа. На директору ОДС је да одлучи да ли ће пословни процес праћења усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања бити успостављен у организацији Друштва и да уреди начин на који би се он одвијао, али то више није обавеза која проистиче из Закона о енергетици и оснивачког акта.
- Испуњени су сви услови за обављање делатности ОДС.
- Донете су одлуке и акти који обезбеђују да се оствари потпуно раздвајање ОДС, потребно је да се активности из Закључка Владе Републике Србије од 17.12.2020. године доследно спроведу.
- Финансијски односи ОДС и ЈП ЕПС су углавном усклађени са новонасталим односима, изузетак су они уговори који су последица „затеченог стања“ услед дугогодишњег заједничког коришћења истих пословних зграда и информатичко-телекомуникационих система у периоду када су ОДС и ЈП ЕПС били повезана лица. Иначе нису у складу са позицијом ОДС на тржишту електричне енергије и треба настојати да се што пре створе услови за њихово раскидање.
- Ограничења везана за раздвојено деловање ОДС после 28.01.2021. године су везана за претходно наведени финансијски однос ОДС и ЈП ЕПС, као и за проблеме са благовременим спровођењем активности из Закључка Владе РС од стране ЈП ЕПС.

Створене су све законске и административне претпоставке да оператор дистрибутивног система Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд буде раздвојен и независан од енергетских субјеката који се баве енергетским делатностима производња електричне енергије и снабдевање електричном енергијом, укључујући и претходног оснивача – ЈП ЕПС.

Да би, у извештају описаним околностима, то могло да се спроводи у пракси неопходно је:

- Да се све активности предвиђене Закључком Владе Републике Србије 05 Број: 023-10578/2020-1 од 17.12.2020. године реализују у задатим роковима.
- Да се пословодство ОДС, преко својих специјализованих организационих целина, максимално посвети раздвајању: ИКТ мреже, лиценци за пословни софтвер и пословног простора који користе запослени из ЈП ЕПС.

Андрија Букашиновић, дипл. инж. електротехнике
Лице одговорно за праћење усклађености
(по Одлуци број 156010/8-2016 од 25.07.2016. године)

Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд